

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Yaxın günlərdə
seçki elan
edilə bilər -
detallar
yazısı səh.6-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 26 noyabr 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 213 (8586) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezidentin COP29 dərsi

Baydenin təbriki,
iflas olan
dairələr...

yazısı səh.9-da

Azərbaycan və İran xüsusi təyinatlılarının "Araz - 2024" birgə təlimi keçirilir

yazısı səh.7-də

Bakı, Sumqayıt və Gəncədə bu binalar söküləcək - rəsmi açıqlama

yazısı səh.6-da

Avropa Netanyahu "həbs ediləcək" deyir, ABŞ isə hədələyir...

yazısı səh.11-də

Parlamentdə 2025-ci ilin büdcə müzakirələri başladı

yazısı səh.10-da

Paşinyanın "hər şeyi unudaq" və Bakıya güzəşt təklifinin sirri - qorxusu bu imiş...

yazısı səh.8-də

Siyavuş Novruzov:

"Sənədsiz evlərin sənədləşdirilməsi prosesi sürətləndirilməlidir"

yazısı səh.2-də

Ərzaq məhsullarının qiymətini stabil saxlamaq olmur - səbəblər

yazısı səh.4-də

Trampdan ilginclə təyinatlar - milyarder nazir, məsləhətçi...

yazısı səh.12-də

Gizli Ukrayna planının "şifrələri": yeni iddialar - yanvarın 20-dək...

yazısı səh.13-də

COP29 BİTDİ, SÜLH DANIŞIQLARI BAŞLAYIR - SƏRHƏDDƏ GÖRÜŞ PLANI...

Ermənistan yarımçıq, Azərbaycan isə gələcəkdə
mübahisələr yaratmayacaq sənəd imzalanmasında
maraqlıdır; ikitərəfli müzakirələr baş tutarsa...

yazısı səh.5-də

Maşın yağına bənzər kərə yağları - məsuliyyət kimindir...

Yediyimiz ərzağın mənşəyi ilə bağlı şok iddialar

yazısı səh.14-də

Qubad İbadoğlunu
ölkədən bu adla
çıxarmaq
istəyirlər -
Bakıdan reaksiya

yazısı səh.3-də

Hərbi ekspert
Ədalət
Verdiyev
həbs edildi

yazısı səh.2-də

Azərbaycan
qazı Avropanın
12 ölkəsinə
ixrac ediləcək -
nazir açıqladı

yazısı səh.7-də

Vilayət Eyvazov Balakəndə vətəndaşları qəbul edəcək

Daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov 2024-cü il dekabr ayının 4-də Balakən Rayon Polis Şöbəsinin inzibati binasında Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ şəhər və rayonlarının sakinlərinin qəbulunu keçirəcək.

Bu barədə Musavat.com-a Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, qəbula yazılmaq istəyən vətəndaşlar Daxili İşlər Nazirliyinin səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı 03.12.2024-cü il tarixədək yaşadıkları ərazinin polis orqanına, habelə DİN-in mia.gov.az internet saytı vasitəsilə və sosial şəbəkələrdəki səhifələrinə müraciət edə bilərlər. Məlumatla görə, qəbula gələnlərdən şəxsiyyət vəsiqəsi tələb olunur.

31 il əvvəl törədilən qətlin üstü açıldı

Bakıda 31 il əvvəl törədilmiş qəsdən adam öldürmə cinayətinin üstü açılıb.

Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə Baş Prokurorluq və DİN-in yaydığı birgə məlumatda bildirilib.

Qeyd edilib ki, Bakı şəhərinin Nizami Rayon Prokurorluğu və rayon polis idarəsinin əməkdaşları tərəfindən peşəkarlıqla həyata keçirilən istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində 31 il əvvəl, 1993-cü il fevralın 14-də sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan 1956-cı il təvəllüdlü Babayev Əli-İskəndər Hacıbala oğlunun idarə etdiyi avtomobilin içində odlu silahdan açılmış atəşlə qəsdən öldürülməsi cinayətinin üstünün açılması təmin olunub.

Toplanmış sübutlarla 1973-cü il təvəllüdlü, Azərbaycan vətəndaşı Qililov Aydın Şauloviçin həmin gün saat 22 radələrində əvvəllər tanıdığı Əli-İskəndər Babayevlə Bakı şəhəri, Nizami rayonu, Şərifli küçəsi 84 nömrəli binanın qarşısında görüşüb, sonuncuya məxsus "Qaz-24" markalı avtomobilin salonunda söhbət edərkən şəxsi münasibətlər zəminində aralarında yaranmış mübahisə zamanı qanunsuz olaraq əldə edib üstündə gəzdirdiyi odlu silah olan "Naqan" tipli tapançadan 2 dəfə atəş açaraq Əli-İskəndər Babayevi qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

A.Qililov 22 noyabr 2024-cü il tarixdə CM-in 120.1 (qəsdən adam öldürmə) və 228.1-ci (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gəzdirmə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq, ona həmin maddələrdə nəzərdə tutulan ittihamlar elan edilib.

Hərbi ekspert Ədalət Verdiyev həbs edildi

O, dövlət sirri təşkil edən məlumatları yaymaqda təqsirləndirilir

Media subyektləri və internet resurslarında aparılan monitoring zamanı cari il noyabrın 22-də Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin "İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi" Publik Hüquqi Şəxsin mülki müdafiə qərargahının rəisi vəzifəsində işləyən, Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrində ixtisaslı zabıt kimi hərbi xidmət keçmiş xüsusi səlahiyyət üzrə hərbi-ekspert Ədalət Verdiyev tərəfindən dövlət təhlükəsizliyini və müdafiə qabiliyyətini təmin edən mənafeələrə ağır nəticələrə səbəb olan mühüm zərər vurulması müəyyən olunub.

Bu barədə Musavat.com-a Baş Prokurorluğun mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Fakta görə cinayət işi başlanaraq ibtidai istintaqın aparılması Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsinə həvalə edilib.

İstintaqla, işğaldan azad olunmuş ərazilərə noyabrın 22-də təşkil olunmuş mediatorda hərbi-ekspert qismində iştirak etmiş Ədalət Verdiyevin Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin döyüş məntəqələrinin yerləş-

diyi yüksəklikləri, sərhəd qoşunlarının dislokasiyası yerlərini, koordinatlarını və əməliyyat şəraitini nümayiş etdirib şərhlər verməklə videoçekiliş apardıqdan sonra həmin videonu özünə məxsus sosial şəbəkə hesabı vasitəsilə qeyri-məhdud sayda izləyicilərin baxa biləcəyi səviyyədə yaymasına, yeni öz qulluq səlahiyyətlərindən istifadə etməklə Azərbaycan Respublikasının qanunla qorunan dövlət təhlükəsizliyini və müdafiə qabiliyyətini təmin edən mənafeələrinə ağır nəti-

cələrə səbəb olan mühüm zərər vurmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Toplanmış sübutlar əsasında Ədalət Verdiyev Cinayət Məcəlləsinin 284.1 (dövlət sirrini yayma) və 308.2-ci (ağır nəticələrə səbəb olan vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilərək barəsində müstəntiqin vəsatəti və ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokurorun təqdimatı əsasında Binəqədi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Cinayət işi üzrə iş üzrə ibtidai istintaq davam etdirilir, iş üzrə təqsiri müəyyən edilmiş şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi və ictimaiyyətə əlavə məlumatın verilməsi təmin olunacaqdır.

Ərdoğan NATO Baş katibi ilə görüşüb

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan NATO-nun Baş katibi Mark Rutteni qəbul edib.

APA xəbər verir ki, bu barədə "Milliyet" məlumat yayıb.

Qeyd edək ki, baş katibin xarici işlər naziri Hakan Fidan və müdafiə naziri Yaşar Güllərlə görüşəcəyi də gözlənilir.

Siyavuş Novruzov: "Sənədsiz evlərin sənədləşdirilməsi prosesi sürətləndirilməlidir"

Sənədsiz evlərin sənədləşdirilməsi problemi var.

APA xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı parlamentin Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov deyib.

"Evlər sənədləşdirilsə, bələdiyyəyə vergi verəcək. Sənədsiz evlərin sənədləşdirilməsi prosesi sürətləndirilməlidir. Torpaqların kateqoriyalılığı problemi var. Bir torpağın kateqoriyasının dəyişməsinə 6 nazirlikdən icazə alınmalıdır. Buna görə insanlar torpaqlardan istifadə edə bilmir", - deyərək Siyavuş Novruzov qeyd edib.

Böyük Britaniyadan Rusiyaya qarşı yeni sanksiya

Böyük Britaniya "Alfastraxovaniye", "Sığorta evi VSK" və 30 Rusiya neft tankerinə qarşı məhdudiyyətlər tətbiq edib.

Musavat.com xəbər verir ki, Britaniya Xarici İşlər Nazirliyinin yayımladığı yenilənmiş "qara siyahı"ya əsasən, bu sanksiyalar Ru-

siya hökumətinə strateji dəstək verdikləri iddia edilən şirkətlər və Ukraynanın ərazi bütövlüyünü pozmaqda iştirak etdiyi düşünülmüş gəmilərə qarşı yönəlib.

Hökumət açıqlamasında bildirilib ki, adıçəkilən şirkətlər Rusiya hökumətinin strateji sektorlarında fəaliyyət

göstərərək ondan faydalanır. Sanksiya tətbiq edilən gəmilərin isə Rusiyadan üçüncü ölkələrə neft və neft məhsulları daşdığı qeyd olunub.

Bu qərar Ukraynada müharibənin təsirlərini zəiflətmək və Rusiyaya qarşı iqtisadi təzyiqi artırmaq məqsədi daşıyır.

Avropa Parlamentinin Prezidenti Roberta Metsola azərbaycanlı iqtisadçı, hazırda ev dustaqlığında olan Qubad İbadoğlunu 2024-cü il Saxarov Mükafatı təqdim etmə mərasimində iştirak etmək üçün Strasburqa dəvət edib.

"Turan"ın məlumatına görə, dövlət məktubu COP29 iqlim konfransı zamanı qurumun üzvü Maykl Bloss tərəfindən çatdırılıb. Mərasim 18 dekabrda Avropa Parlamentinin Strasburqda keçiriləcək plenar sessiyası zamanı baş tutacaq. Dövlət məktubunda həmçinin İbadoğlunun səfəri və tibbi müayinəsi ilə bağlı təşkilatı məsələlər qeyd olunub, Avropa Parlamenti bu xərclərin hamısını qarşılayacağını bildirib. Metsola məktubunu, İbadoğlunun azadlığa çıxması və şəxsi görüş üçün ümidlərlə yekunlaşdırıb. Azərbaycana, ərazi bütövlüyümüzə və suverenliyimizə münasibətdə Ermənistan parlamentindən də qat-qat qərəzli olan Avropa Parlamentində planlaşdırılan mərasim zamanı ölkəmiz əleyhinə növbəti şər-böhtanların səslənəcəyi şəksizdir - Qubadoğlu Strasburqa gətisə də, getməsə də. Bəs Q.İbadoğlunun üzərindən ev dustaqlığının müvəqqəti götürülməsi və ya onun əfvi mümkündürmü?

Hüquq müdafiəçisi Sahib Məmmədov deyir ki, Azərbaycanda təcrübədə belə bir hal olub. Proses qətimkan tədbirinin məqsədindən asılıdır: "Qətimkan tədbirinin seçilməsinin səbəb-

Qubad İbadoğlunu ölkədən bu adla çıxarmaq istəyirlər - Bakıdan reaksiya

Deputat: "Avropanın bu cür informasiya tryuku heç bir nəticə vermir"

ləri var. Həbs-qətimkan tədbiri seçilsə, səbəb odur ki, şəxs qaçıb gizlənməsin, başqa cinayətlər törətməsin və istintaqın gedişinə mane olmasın. Ev dustaqlığı da qətimkan tədbirlərindən biridir. Burada məqsəd odur ki, təqsirləndirilən şəxs istin-

taqdan yayınmasın, yaxud da qaçıb getməsin. Əgər güvənlik varsa ki, şəxs qətimkan tədbirinin şərtlərini pozmayacaq, bu zaman istintaqı aparın orqan, yaxud da məhkəmə bu məsələyə baxa bilər. Qətimkan tədbirini ya müvəqqəti, yaxud da bütövlükdə dəyişə bilər.

Ümumi hüquqi-prosesual cinayət məəcəlləsi buna icazə verir".

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov bildirir ki, **təkcə bunda yox, bir çox məsələdə Avropa təsisatlarının Azərbaycana qarşı qə-**

rəzi açıq-aydın görünür. Bu gün də həmin qərəz davam edir: "Ümumi digər məsələlərdə olduğu kimi bu məsələdə də Azərbaycanın konkret mövqeyinin olduğunu bilirlər. Həm də Azərbaycanda bu şəxslə bağlı proseslərin davam etdiyindən məlumatlıdırlar. Lakin belə qərar verib, addım atarkən reallığı nəzərə almırlar".

Millət vəkili Hikmət Babaoğlu deyir ki, **bu addım avropalıların olmayan yerdən problem yaratmaq istəyindən qaynaqlanır:** "Avropa özünə rəqib hesab etdiyi, yaxud özünə aid olan sivilizasiyadan olmayan hesab etdikləri ölkələrə qarşı bu cür informasiya manipulyasiyaları aparır. Öz ideologiyalarına uyğun və Azərbaycanın milli maraqlarına zidd hərəkət edən şəxslərdən bir obraz yaradırlar. Kimindən iqtisadçı, kimindən tiktoker, kimindən isə youtu-

ber obrazı formalaşdırırlar və onları ideallaşdırırlar. Cəmiyyətə özlərinin yaratdıqlarını manipulyativ modelləri təqdim edirlər və sonra da onların azadlıqlarının pozulduğunu iddia edərək, cəmiyyətdə əks-səda effekti yaradırlar. Daha sonra isə onların mükafatlandırılmasını həyata keçirirlər. İctimai rəyde həmin şəxslərin çox dəyərliliyi fikrini yaradırlar.

Lakin əvvəlki illərlə müqayisə etsək, Avropanın bu cür informasiya tryuku heç bir nəticə vermir. Tam əksinə, özlərinə qarşı çevrilmiş olur. Qubad İbadoğlu ilə də proseslər belə davam etdirilir.

Qubad İbadoğlunun ölkəni tərk etməsi ilə bağlı mübarizə olarsa, məhkəmə hüquqi kontekstdə bunu qiymətləndirib ən doğru qərarı qəbul edəcək".

□ **Sahabə RƏHİMLİ,**
Musavat.com

Separatçı canilərin məhkəməsi açıq keçiriləcək

Hüquqşünas deyir ki, xuntaçıları xarici vəkillərin müdafiə etməsi mümkün deyil, çünki...

BMT-nin COP29 iqlim konfransının bitməsi ilə Bakıda saxlanılan erməni separatçı-canilərin məhkəməsinin tezliklə başlaya biləcəyi yönündə gözlənti güclənib. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, tədbirdən bir az öncə ölkənin baş prokuroru Kamran Əliyev xuntaçıları ilə bağlı ibtidai istintaqın artıq yekunlaşdığını bildirmişdi.

Erməni lobbisinə bağlı anti-Azərbaycan dairələrin COP29 ərəfəsi apardıqları çirkin şər və təzyiq kampaniyasına rəğmən, Azərbaycan dövləti, şübhəsiz ki, prosesi məntiqli sonluğuna çatdıracaq, bu canilərin ədalətli məhkəmə istintaqını həyata keçirəcək. Onlar haqda layiqli hökmər çıxarılacaq. Bunu ən əvvəl uzun illər erməni zülmündən əziyyət çəkmiş soydaşlarımız və onların ailələri, bütövlükdə Azərbaycan xalqı gözləyir.

Bu arada erməni mediası yazıb ki, guya separatçı-xuntaçıların özlərinə xaricdən vəkil tutmaq hüquqları var. Azərbaycan belə bir konvensiyaya qoşulubmu? Qanunvericiliyimiz, konstitusiyamız buna imkan verir-mi? İlin sonuna qədər məhkəmə prosesi başlaya bilər-mi?

kəmə prosesi başlaya bilər-mi?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə "Yeni Müsavat"a deyib ki, separatçıların məhkəməsinin bütün Azərbaycan xalqı gözləyir: "Separatçılar uzun bir zaman kəsiyində Azərbaycan insanına qarşı müharibə cinayətləri törədiblər. Azərbaycan vətəndaşları separatçıların davamlı silahlı basqınları, talanları zamanı öldürülüb, soyqırımına məruz qalıb, tarixi dədə-babası yurdları dağıdılıb, Azərbaycan vətəndaşları öldürülüb, şikəst edilib, yəni, ölkənin şəhərləri, kəndləri, qəsəbələri, yaşayış məskənləri yer üzündən silinib, viran qalıb. Bütün bu cinayətlər hazırda həbsdə olan separatçıların birbaşa əmrləri, cinayətlərdə iştirakları ilə həyata keçirilib. Dinc əhalinin yaşadığı şəhərlər, kəndlər, qəsəbələr ən ağır silahlarla, raketlərlə atəşə tutulub. Bu əməllər Azərbaycanın və sivil dünyanın əksər ölkələrinin qanunvericiliyi ilə ən ağır cinayətlər kateqoriyasına aiddir".

Çingiz Qənizadə deyir ki, **separatçılar milli, dini, irqi ayrı-seçkiliyin salınması kimi ağır cinayətlərdə iştirak ediblər:** "Bu gün separatçıların həbsdə olması hamımızı düşündürür və onların nə zaman məhkəmə qarşısına çıxarılacağı da izlənilir. Baş prokuror Kamran Əliyev separatçıların istintaqının yekunlaşmaq üzrə olduğunu açıqladı. Hələ ki yekunlaşma prosesi tam başa çatmayıb. Ümid edirik ki, bu yaxınlarda proses başlayacaq".

Çingiz Qənizadə deyir

ki, **xalqımıza, dövlətimizə qarşı müharibə cinayətləri törətmiş bu şəxslərin xaricdən vəkil tutmasını istisna edir:** "Azərbaycanda həbsdə olan separatçıların törətdikləri əməllər fərdi cinayət, kiminsə davası deyil, xalqımıza qarşı apardıqları iyrənc müharibənin, separatizmin tərkib hissəsidir. Azərbaycan qanunvericiliyinə görə, digər ölkələrin vəkilləri Azərbaycan məhkəməsinə təqdim olunduqdan sonra tarixi Azərbaycan torpaqlarında separatçıların məhkəməsi də açıq

keçiriləcək. İndidən bellidir ki, separatçıların məhkəməsinə Azərbaycan vətəndaşlarının böyük diqqəti var. Mətbuatın da əsas gündəmi separatçıların məhkəməsi olacaq. Ən əsası odur ki, separatçılar bu gün həbsdədir və layiqli cəzalarını alacaqları gün də uzaqda deyil".

Yada salmaq ki, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi və digər suveren əraziləri Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində işğal olunduqdan sonra tarixi Azərbaycan torpaqlarında separatçıların məhkəməsi də açıq

qurum yaradılıb. Hazırda qondarma qurumun 15 nəfər üzvü - Arkadi Qukasyan, Bako Saakyan, Araik Arutyunyan, sabiq "xarici işlər naziri" David Babayan, eləcə də "parlament sədri" David İşxanyan, general Lyova Mnatsakanyan, David Manukyan və digərləri müharibə cinayətlərinə görə Azərbaycanda həbsdədir. Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları və istintaqçıları erməni separatçıların ötən 30 il ərzində xalqımıza qarşı törətmiş olduğu hərbi cinayətləri detalları ilə araşdırıb. Separatçılar azərbaycanlılara qarşı soyqırımında, doğma yurd-yuvalarından qovulmasında, əmlaklarının talan edilməsində və s. kimi cinayətlərə bilavasitə rəhbərlik edib, iştirak ediblər.

Separatçı cinayətkarların məhkəməsinin ictimaiyyətə açıq keçirilməsi məsələsi gündəmdədir. Azərbaycan vətəndaşlarının əksəriyyəti müharibə cinayətlərində əli olan separatçıların məhkəməsinin açıq keçirilməsini, onların hər kəsin gözü qarşısında mühakimə edilməsinin tərəfdəridir. Dünyada bu təcrübənin olduğu əsas gətirən ictimaiyyət hesab edir ki, separatçı canilər də bu şəkildə mühakimə olunmalıdır.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Son vaxtlar bir sıra ərzaq məhsullarında qiymət artımı müşahidə olunur. Ekspertlər də qeyd edir ki, əvvəlki aylardan fərqli olaraq oktyabr ayında istehlak bazarında ən yüksək qiymət artımları ərzaq məhsullarında və xidmətdə qeydə alınıb. Qeyri-ərzaq məhsullarının qiyməti də əvvəlki aya nisbətən yüksəlib. İllik inflyasiya 5.9 faiz olub.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə? cari ilin oktyabr ayında əvvəlki aya nisbətən ayrı-ayrı qida məhsullarından daha çox bahalaşma uzun və yumru düyünün, mal və qoyun ətinin, kolbasa məmulatlarının, xamanın, qatığın, pendirin, kərə yağının, yumurtanın, üzümün, ağ kələmin, pomidorun, şirin bibərin, badımcanın, yerkökünün, sarımsağın, soğanın, kartofun qiymətində baş verib.

Bes bahalaşma nə qədər davam edəcək?

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a danışdı: "Azərbaycanda qiymət artımının səbəbləri olduqca çoxşaxəlidir. Yeni bu, tək bir səbəbdən qaynaqlanmır ki, həmin səbəbi aradan qaldırmaqla nəticəni dəyişmək mümkün olsun. Təəssüf ki, vəziyyət bu qədər sadə deyil. Ənənəvi olaraq, Azərbaycan oktyabrın sonundan başlayaraq Novruz bay-

ramına qədər ərzaq məhsullarının qiymətində artım müşahidə edilir. Yeni il və Novruz bayramları zamanı tələbat artır və bu, qiymət artımını təşviq edən əsas faktorlardan birinə çevrilir.

İkinci əsas səbəb yerli istehsalın yetərsizliyidir. Yerli istehsal kifayət qədər artmadıqca, xaricdən asılılıq artır. Nəticədə xaricdən gətirilən məhsulların qiymətindəki artım Azərbaycanın daxili bazarında da öz təsirini göstərir və qiymətlərin yüksəlməsinə səbəb olur.

Digər mühüm səbəb inhisarçılıqla bağlıdır. Bu, "ənənəvi" problemlərdən biri olmaqla uzun illərdə davam edir. Bəzə çıxış imkanları məhduddur; topdansaş bazarı əsasən böyük oyunçuların nəzarətindədir. Kiçik və orta sahibkarlar bu bazara daxil olmaqda ciddi çətinliklərlə üzləşirlər. Nəticədə ölkənin topdansaş bazarında hegemon vəziyyətdə olan şirkətlər qiymətləri dikte etmək imkanına sahib

Ərzaq məhsullarının qiymətini stabil saxlamaq olmur - səbəblər

Ekspertlər deyir ki, bahalaşma Novruz bayramınadək davam edəcək

olur və bu da bazarda qiymət artımına səbəb olur".

Qeyd edək ki, xidmət sektorunda da artım müşahi-

də edilib. Belə ki, 2024-cü ilin yanvar-oktyabr aylarında əhaliyə göstərilən ödənişli xidmətlərin dəyəri 2023-cü

ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə real ifadədə 8,3 faiz artaraq 10192,4 milyon manat olmuşdur. Hüquqi şəxslər tə-

rəfindən əhaliyə 7687,0 milyon manatlıq xidmət göstərilib ki, bu da xidmətlərin ümumi dəyərinin 75,4 faizini təşkil edib. Cari ilin yanvar-oktyabr aylarında hər bir ölkə sakini orta hesabla 999,2 manatlıq və ya ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə nominal ifadədə 104,0 manat çox müxtəlif ödənişli xidmətlərdən istifadə edib.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, ucuzlaşma isə unun, qarabaşaq yarmasının, makaron məmulatlarının, marqarının, qarğıdalı yağının, limonun, naringinin, almanın, heyvanın, narin, kivi, xiyarın, göy lobyanın, balqabağın, şəkər tozunun qiymətlərində müşahidə olunub.

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan bu ilk də imza atdı - bədxahlara bəd xəbər

Sabir nazir: "Şərqlə Qərbi birləşdirən ən qısa quru yolun Azərbaycan üzərindən keçməsi coğrafi mövqeyimizin bizə neft və qazdan daha önəmli bir hədiyyəsidir"

Noyabrın 24-də Azərbaycan-Çin ticarət əlaqələri tarixində ilk dəfə olaraq ixrac yükləri Bakıdan dəmir yolu nəqliyyatı ilə Çinə yola salınıb. Bu barədə "Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-dən bildirilib.

Qeyd olunub ki, bu hadisə iki ölkə arasındakı iqtisadi və nəqliyyat əlaqələrinin yeni mərhələyə qədəm qoyması ilə yanaşı, həm də Azərbaycanın beynəlxalq yükdaşıma sahəsindəki strateji rolunu daha da möhkəmləndirdiyini nümayiş etdirir. Belə ki, Orta dəhliz beynəlxalq nəqliyyat marşrutu ilə Çindən Azərbaycana tranzit və idxal yüklərinin göndərilməsi ilə yanaşı, Azərbaycandan Çinə ixrac yüklərinin çatdırılması bu dəhlizin səmərəliliyini daha da artırır. Orta dəhlizin sürətlə inkişafı istər Şərq-Qərb, istərsə də Qərb-Şərq istiqamətində yükdaşımanın həcmində artırılmasına təkan vermiş olur.

İlk ixrac qatarının yola salınma mərasimində Azərbaycan və Qazaxıstan dəmir yollarının yüksək vəzifəli nüma-

yəndə heyəti, Transxəzər Beynəlxalq Nəqliyyat Marşrutu katibliyinin rəhbərliyi ilə yanaşı Çinin Sian Çanba Beynəlxalq Limanının idarəetmə Komitəsinin rəhbər şəxsləri də iştirak edib.

Yola salınmış "Bakı-Sian" ilk ixrac blok qatırı 62 ədəd 40 futluq konteynerdən ibarətdir. Bu yük multimodal olaraq Qazaxıstan üzərindən Çinin ən böyük quru limanlarından biri olan Sian Limanına çatdırılacaq. Layihə çərçivə-

sində ilkin olaraq bu ilin sonunadək ümumilikdə 15 min ton, yəni 600 konteyner ixrac yükünün qeyd olunan marşrutla Çinə göndərilməsi planlaşdırılır.

"Azərbaycan Dəmir Yolları" QSC-nin (ADY) sədr müavini Arif Ağayev mərasimdə çıxış edərək sözügedən əlamətdar hadisənin əhəmiyyətini vurğulayıb: "Bu təşəbbüs Azərbaycanın ixrac potensialını yeni səviyyəyə çıxarmaqla yanaşı, ölkə-

mizin dünya ticarət sisteminə strateji mövqeyini daha da gücləndirəcək. Qərb-Şərq marşrutu üzrə hər iki istiqamətə yüklərin daşınması baxımından bugünkü tədbirin böyük əhəmiyyəti var. Artıq yerli sahibkarlar öz yüklərini Orta dəhliz vasitəsilə birbaşa Çinə göndərə biləcəklər. ADY olaraq ölkəmizin beynəlxalq nəqliyyat-logistika qovşağına çevrilməsi istiqamətində bir sıra önəmli layihələr üzərində çalışırıq".

Qərb-Şərq marşrutu üzrə hər iki istiqamətə yüklərin daşınması baxımından bu hadisənin böyük əhəmiyyəti varmı? Bu o deməkdirmi artıq yerli sahibkarlar öz yüklərini Orta dəhliz vasitəsilə birbaşa Çinə göndərə biləcəklər?

Sabiq maliyyə naziri, "Ekonomiks" Beynəlxalq İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyinin sədri Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Şərqlə Qərbi birləşdirən ən qısa quru yolun Azərbaycan üzərindən keçməsi coğrafi mövqeyimizin bizə neft və qazdan daha önəmli bir hədiyyəsidir: "Müasir dünyada biznesin ən mühüm problemlərindən biri, yüklərin daşınmasının münasib yollarını əldə edə bilməkdir. İstənilən biznes üçün yol qısa, təhlükəsiz və qiymətlər baxımından sərfəli olmalıdır.

Dünyanın iqtisadi hegomonu olan Çinin son illərdə bu sahədəki səyləri yüksək dəyərləndirilməlidir. Quru yol ondan istifadə edərək öz fəaliyyətini quran investora yüklərin su yolu ilə daşınmasından ən azından üç dəfəyə qədər çox fayda gətirə bilər. Dünyanın iqtisadi müstəvisində rəqabətin yetərincə gücləndiyi indiki şəraitdə investorlar üçün biznesə yatırılan kapitalın dövrüyyəsini sürətləndirmək olduqca önəmlidir. İnvestor yaratdığı kapital hesabına qurduğu istehsal müəssisəsindən məhsulları satış bazasına nə qədər tez çatdırıla bilər, bir o qədər də çox

mənfəət əldə edə bilər. İstənilən investor Çindən məhsulların su yolu ilə 35-38 və bəzən daha çox gün ərzində Avropa bazarlarına çatdırılması ilə həmin yüklərin Orta dəhlizlə Avropa bazarlarına 14-15 gün ərzində çatdırılmasının nə demək olduğunu fərqləndirir. Bu səbəbdən Azərbaycandan yüklərin Çinə və geriye daşınması zamanı Orta yolu imkanlarından yararlanan hər bir sahibkar şanslıdır".

Ekspert qeyd etdi ki, Çinin Kəmərlə və Yol Təşəbbüsüne ilk qoşulan ölkələrdən biri və birincisi Azərbaycan olub. **Dünyanın 60-dan çox ölkəsini müxtəlif yollarla birləşdirəcək bu layihənin ümumi dəyəri 8 trilyon ABŞ dolları həcmindədir:** "Bu günə qədər həmin layihənin reallaşdırılması istiqamətində bir çox işlər görüldü və ümumilikdə layihə üzrə bir trilyon dollardan çox vəsait xərclənib. Bu layihənin qarşısına alternativ olaraq çıxarılan digər layihələr ABŞ-ın Çinə qarşı iqtisadi basqılarından qaynaqlanan addımlardır. Lakin həmin layihələrin heç biri Kəmərlə və Yol Təşəbbüsləri layihəsi ilə müqayisə edilə bilməz və bu layihə ilə müqayisədə o qədər də real görünür."

Azərbaycandan ilk yüklərin Orta yolla Çinə göndərilməsi Azərbaycan sahibkarları üçün yeni uğurlu bir şəraitin yaranması deməkdir. Düşünürəm ki, iş adamlarımız bu imkandan yetərincə faydalana biləcəklər".

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan ötən həftəsonu yerli İTV-yə müsahibəsində yenə özünəxas tərzdə gündəm yaratmağa çalışdı. Təbii ki, o, növbəti dəfə Azərbaycanla sülh müqaviləsi haqda da danışdı. İddia etdi ki, ilin sonunadək müqavilə imzalamaq üçün hər şeyi edəcək. Tərəflər demək olar, sənədi imzalamağa hazırdır.

Hərgah, qarşıdakı təxminən 40 günlük müddətdə buna nail olmaq inandırıcı görünür. Çünki rəsmi Bakının əsas tələbi belli: Ermənistan konstitusiyasının beynəlxalq hüquqa uyğunlaşdırılması. İrəvan isə bu yöndə elə də həvəsli deyil. Üstəlik, referendum üçün daha böyük zaman gərəkdir.

Demək, hansısa sənəd imzalanacaqsa da, bu, sülh müqaviləsi olmayacaq. Diplomatiya əlaqələrin qurulmasına və səfirlərin mübadiləsinə gətirməyəcək. Azərbaycanın ona konstitusional ərazi iddiası olan bir ölkədə səfirlik açması istisnadır.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev COP29-dan dərhal sonra tərəflər arasında sülh danışıqlarının davam etdiriləcəyini bildirmişdi. Ötən ay Kazanda keçirilən BRICS samiti çərçivəsində isə İlham Əliyev və Nikol Paşinyan XİN rəhbərlərinə danışıqlar sürətləndirmək və sülh sənədinin imzalanmasını tezləşdirmək tapşırığı vermişdilər. Ondan az öncə ABŞ prezidenti Co Bayden ilin sonunadək sülh müqaviləsini imzalamaq xahişi ilə hər iki ölkənin rəhbərinə məktub-

COP29 bitdi, sülh danışıqları başlayır - sərhəddə görüş planı...

Ermənistan yarımçıq, Azərbaycan isə gələcəkdə mübahisələr yaratmayacaq sənəd imzalanmasında maraqlıdır; ikitərəfli müzakirələr baş tutarsa...

lar göndərmişdi.

Artıq COP29 da bitib, danışıqlar intensivləşəcəkmi? Sənə-

din ilin sonunadək imzalanması ehtimalı nə qədərdir? XİN başçıları harada, hansı ölkədə bir ara-

ya gələ bilər? Nəzərə alsaq ki, tərəflər ikitərəfli formata üstünlük verir, görüş bu il dekabrın

5-6-da Maltada keçiriləcək ATƏT XİN rəhbərlərinin toplantısı çərçivəsində mümkündürmü? Yaxud görüş yeri kimi, Rusiya, Gürcüstan və ya Qazaxıstan seçiləcək? Bəs danışıqlar Azərbaycan-Ermənistan sərhədində necə, gözləniləndirmi?

Ədalət Partiyasının sədr müavini, siyasi şərhçi Mütəllib Rəhimli "Yeni Məsvət"ə bildirdi ki, son vaxtlar Ermənistan tərəfi sülh sazişini imzalamaq üçün hər şeyə hazır olduğunu sözdə göstərir: "Paşinyan imzalanacaq sənəddə razılaşdırılmayan bəndlərin sonraya saxlanılmasını təklif edir. Bununla belə, özünü sülh tərəfdarı, Ermənistanı isə sülhpərvər dövlət kimi göstərməyə çalışır. Lakin unudur ki, Ermənistan regionda kifayət qədər etibarsız, ərazilərini qonşu dövlətlərin torpaqlarının

hesabına genişləndirməyə çalışan, münafişəyə meyilli, müharibə tərəfdarı bir ölkə imici qazanıb. Bununla belə, Azərbaycan Ermənistanla anlaşma şəraitində yaşamağa çalışır. Lakin bu o demək deyil ki, Ermənistanla konkret məqsədlərə söykənməyən müqavilə imzalsın. Elə bir sülh razılaşması imzalanmalıdır ki, bu sülh razılaşması ən pis halda yaxın gələcək üçün münafişəyə yol verməməlidir. Azərbaycanın istəyi də budur. Və bu istəyin əsasında kifayət qədər ciddi argument və faktlar dayanır. Ona görə də dəyə bilirik ki, Ermənistan sülh müqaviləsinin vaxtı, Azərbaycana isə məzmunu daha vacibdir".

Ekspert onu da qeyd etdi ki, Azərbaycan COP29 tədbiri keçirilən müddətdə də Ermənistanla sülh danışıqları prosesini əslində dayandırmayıb. Yeni Ermənistan heç vaxt dəyə bil-məz ki, COP29 sülh danışıqları prosesinin uzanmasına səbəb olub. Sülh danışıqlarının uzanmasına və yekun nəticənin hələ də əldə edilməsinə Ermənistanın apardığı yanlış siyasət səbəb olur.

M.Rəhimli dedi ki, razılaşma prosesinin harada aparılması bizim üçün o qədər də əhəmiyyətli olmamalıdır. Amma bunun üçün dünyanın o biri başına getməyə də ehtiyac yoxdur. Əsas məsələ odur ki, iki ölkə arasında danışıqlar vasitəçilərsiz həyata keçirilsin və tərəflərin sülh əldə etmək iradəsi olsun.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məsvət"

Tarixə yazılan 13 gün - dünya ölkəmizin gücünü bir daha gördü

COP29 uğurla yekunlaşdı, mühüm nəticələrə imza atıldı

Azərbaycan COP29-a ən layiqli şəkildə ev sahibliyi etdi. Noyabrın 11-dən etibarən dünyanın dörd bir yanından 80 dövlət və hökumət başçısı, 76 mindən çox iştirakçı COP29-da bir araya topladı. Bakı Olimpiya Stadionuna daxil olarkən görülən işlərin miqyasının nə qədər nəhəng olduğu anlaşıldı.

Hədəflər belli idi və bu hədəflərə çatmaq üçün məqsədyönlü fəaliyyət uğurla yekunlaşmalı idi. Liderlər Sammitinin açılış mərasimində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev COP29 ərəfəsində ölkəmizə qarşı qərəzli fikirlər səsləndirənlərə yüksək kürsüdən lazımi mesajları vermişdi...

13 gün ərzində (yekun plenar iclas noyabrın 24-ü səhər saatlarına qədər davam etdi) uzun dəhlizlər boyu, sayı-hesabı bilinməyən bağlı qapılar arxasında diplomatlar iqlim dəyişikliyi-nin təsirlərini növbəti illərdə az da olsa, azaltmaq üçün müzakirələr apardılar. Mətbuat üçün açıq olan plenar iclaslarda müzakirələr davam edir, qəbul edilən qərarlar açıqlanırdı...

COP29 sədrliyi başda olmaqla, dövlət qurumları, özəl təşkilatlar 1 il ərzində Azərbaycanın üzərinə götürdüyü öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün gərgin əmək sərf etmişdi. Bakı COP-undan gözləntilər həddən artıq çox idi. illərlə açıq qalan məsələlərin 29-cu sessiyada həllini tapması, öncədən də məlum olduğu kimi, asan məsələ deyildi.

Demək olar ki, ən kritik gün

son gün, noyabrın 23-ü oldu. Ayın 22-si səhər saatlarından başlayan son danışıqlarda qəbul olunan yekun qərarlar gecəyarısı elan olundu. Son plenar iclas demək olar ki, 1 sutka davam etdi. İclas başlamadan öncə COP sədrliyinin, BMT rəsmilərinin, nümayəndəliklərin gərgin olduğu aydın sezişildi. Prezident Muxtar Babayev yekun qərarları açıqladıqca zalda gərginlik artırdı. COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyevin zalda bir neçə ölkənin nümayəndəsi ilə bəzi dəqiqləşdirmələr aparması da diqqətimizdən yayınmadı. Nəhayət, yekun qərarlar açıqlanmağa başladı. 10 ildir ki, Paris Sazişinin 6-cı maddəsi çərçivəsində yüksək keyfiyyətli karbon bazarları ilə bağlı danışıqlar davam edir. COP29 sədrliyi danışıqların Bakıda yekunlaşmasına nail oldu. 6-cı maddə

ölkələrin öz iqlim məqsədlərinə nail olmaq üçün əməkdaşlıq edə biləcəyi yüksək keyfiyyətli və şəffaf karbon bazarlarının fəaliyyətə başlamasını təmin edir. Bu sayədə milli iqlim planlarının (NDC) icra məsrəflərinin illik 250 milyard ABŞ dolları həcmində azalacağı gözlənilir. Yekun plenar iclasda bu qərar açıqlandıqdan sonra iclas zalındakı alqış sədaları əldə olunan gərginlik artırdı. COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyev bu nailiyyəti iqlim diplomatiyasının ən mürəkkəb və texniki məsələlərindən biri kimi dəyərləndirib.

COP29-da ikinci ən mühüm nailiyyət İtaliya və Zərə Fondunun tam fəaliyyətə başlamasını təmin edən qərarın qəbulu olub. COP29 Sədrliyi inkişaf etməkdə olan ölkələrə hər il 1,3 trilyon ABŞ dolları həcmində iqlim maliyyəsini təmin etmək üçün yeni öhdəlik olan Bakı Maliyyə Məqsədi (Baku Finance Goal) razılaşmasını elan etdi. Bu, həm də ona görə əhəmiyyətli idi ki, əvvəlki rəqəm 100 milyard ABŞ dolları idi.

Bununla da bitmir. Bakıda keçirilən COP29 zamanı milli iqlim planlarının növbəti mərhələsi çərçivəsində Avropa İttifaqı (AI) və 25-ə yaxın ölkə kömürlə işləyən istilik elektrik stansiyaları (İES) tikməyəcəkləri ilə bağlı öhdəlik götürüb. COP29 çər-

çivəsində müvafiq sazişin bağlandığı barədə bəyanat təqdim olunub. Sazişi Kanada, Böyük Britaniya və Almaniya imzalayıb. Dünyanın ən çox kömür istehlak edən ölkələri olan Çin və Hindistan, eləcə də ABŞ isə indiyədək bu sənədə etinasız yanaşırlar.

Xatırladaq ki, mədən yataqlarının istehlakının və istehsalının azaldılmasını nəzərdə tutan saziş layihəsi COP28-də hazırlanıb. Məqsəd 2050-ci ilə qədər karbon neytrallığına nail olmaqdır.

Bütün bu qərarlar saatlarla, günlərlə davam edən diplomatik danışıqların nəticəsidir. Prosesin ən gərgin mərhələsində iştirak edərkən COP-ların ən diqqətçəkən məqamını öz gözümüzə görədik. İqlim dəyişikliklərinə görə ən çox məsuliyyət daşıyan ölkələr maliyyə öhdəliyi götürmək istəmirlər. Bu isə inkişaf etməkdə olan, ən az inkişaf etmiş, həssas ölkələri çox narahat edir və onlar haqlı etiraz bildirirdilər. Avropa İttifaqı və ABŞ isə COP29-dan öncə də, COP29 müddətində də qərəzli kampaniya apardı. Gündəm iqlimlə bağlı mövzular olmalı ikən, insan hüquqları və s. mövzulara diqqət çəkməyə cəhd edənlər oldu. COP29-un global qarşıdurmalar və geosiyasi gərginliklər fonunda keçirildiyini nəzərə alsaq, nailiyyətlərin asan əldə edilmədiyini aydın olur. COP Sədrliyi isə əsassız ittihamlara tutarlı cavab verməyi bacardı. Bu, Qoşulmama Hərəkatına sədrlik və Təhlükəsizlik Şurasına üzvlükdən sonra Azərbaycanın xarici siyasətinin ən böyük uğurudur. Eyni zamanda Azərbaycana qarşı qərəzli kampaniya aparan bəzi dairələrə tutarlı cavabdır.

Prezident İlham Əliyev sosial şəbəkədəki rəsmi hesablarında COP29-u iqlim diplomatiyasında dönüş nöqtəsi kimi səciyyələndirib: "Biz hamıya yeni milli səviyyədə müəyyən edilmiş töhfələrini fevrala qədər təqdim etməyi tövsiyə edəcəyik. Braziliyanın gələcək sədrlik fəaliyyətini dəstəkləyəcəyik və Rio konvensiyaları arasında tərəfdaşlıq əlaqələrini gücləndirməyə davam edəcəyik. Gəlin, birlikdə irəliləyək və yaşıl dünyaya naminə həmrəyliyimizi nümayiş etdirək"...

Beləliklə, Azərbaycan növbəti dəfə dünyaya gücünü göstərdi, təşkilatçılığa görə müsbət rəylər almağın qürurunu yaşadı.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Məsvət"

Prezident bələdiyyələrin birləşməsi haqqında qanunu təsdiqlədi

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə yeni bələdiyyələrin yaradılması haqqında qanunu təsdiq edib.

Musavat.com məlumatına görə, sənəddə deyilir:

“Bələdiyyələrin birgə fəaliyyəti, birləşməsi, ayrılması və ləğv edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 1-ci və 2-ci maddələrinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında bələdiyyələrin birləşməsi yolu ilə aşağıdakı yeni bələdiyyələr yaradılsın”.

Bakı, Sumqayıt və Gəncədə bu binalar söküləcək - rəsmi açıqlama

“Bakıda söküntü işlərinin aparılması əsasən sifarişçilərdən, o cümlədən iş adamlarından asılıdır”.

Bunu “Report”-a açıqlamasında Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev deyib.

“Bizim hazırladığımız Baş plan paytaxtın inkişaf istiqamətlərini və lazımı məhdudiyyətləri müəyyən edir. Amma şəhərin hansısa ərazisində nə vaxt hansı işin aparılacağı ayrı-ayrı sifarişçilərdən, o cümlədən iş adamlarından, eləcə də icra hakimiyyətlərindən asılıdır. Təbii ki, söküntü Bakının daha pis vəziyyətdə olan məhəllələrindən başlanılacaq və illərlə bu işlər aparılacaq. Hazırda tikinti şirkətləri köhnə binaları söküb yerində yeni binalar tikməkdə maraqlıdırlar və bu layihələr həm Bakıda, həm də regionlarda həyata keçirilir”, - deyir o qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, ilkin mərhələdə yaşayış şəraiti daha pis olan bir-iki mərtəbəli, plansız-nizamsız tikilmiş evlər sökülə bilər: “Bundan başqa, dövlətin müəyyən etdiyi kifayət qədər qəzalılıq binalar var. Belə binalar əsasən Bakıda, eləcə də kiçik həcmdə Gəncə və Sumqayıtdadır. Bu binalarla bağlı xüsusi dövlət komissiyası yaradılıb. Bizim komitəyə tapşırıq verilib. Komitənin rəhbərliyi ilə işçi qrupu yaradılıb və aidiyyəti dövlət qurumları ilə birgə inventarizasiya aparılır. Addım-addım bu məhəllələrin sökülməsi, amma ilk növbədə insanların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Elə bina var ki, sökülüb yerində yeni bina tikilə bilər və ora iş adamları cəlb ediləcək, amma elə yer də var ki, tikinti aparıla bilməz, həmin yer sadəcə abadlaşdırılacaq. Bunu da yalnız özəl vəsait hesabına etmək çətin olacaq. Dövlət müvafiq dəstək göstərməlidir”.

Azərbaycanda bələdiyyə seçkiləri 1999-cu ildən başlayaraq, hər 5 ildən bir dekabr ayında keçirilib. Sonuncu bələdiyyə seçkiləri 2019-cu ildə baş tutub. Təqvimə görə, bu il dekabrın 23-də ölkəmizdə növbəti bələdiyyə seçkiləri keçirilməli idi. Ancaq artıq seçkinin bu il keçirilməyəcəyi bəllidir, ilin başa çatmasına 1 ay vaxt qalıb. Bu müddət isə seçki keçirmək yetərli deyil. Dekabr ayında seçki keçirilsəydi, noyabr ayında seçki kampaniyası olmalıydı. COP29 tədbirinin keçirildiyi vaxtda seçki kampaniyasının da keçirilməsi düzgün olmazdı.

Qeyd edək ki, MSK sədri gələn il yanvarın sonlarında Məzahir Pənahov noyabrın keçirilə biləcəyini bildirib və 6-da bələdiyyə seçkilərinin qeyd edib ki, noyabrın ayının

Yaxın günlərdə seçki elan edilə bilər - detallar

Məzahir Pənahovun dediyi vaxt gəlib çatdı; referendum haqda da danışılır

sonunda biz artıq bələdiyyə seçkilərini elan etməliyik. Məzahir Pənahov hətta seçkinin keçirilə biləcəyi günü də açıqlamışdı: “Biz düşünürük ki, bu tarix yanvar ayının 25-dən sonra olacaq”

COP29 tədbiri başlamazdan öncə Mərkəzi Seçki Komissiyası sədri

bəzi bələdiyyələr birləşdirildi. Nəticədə ölkə üzrə hazırda 1606 bələdiyyə fəaliyyət göstərir. Birləşmələrdən sonra ölkədə bələdiyyələrin sayı 685-ə enəcək. Bu isə o deməkdir ki, qarşıdakı seçkilər 1606 deyil, 685 bələdiyyəyə seçkilər olacaq.

yə seçkiləri keçiriləcəksə, Seçki Məcəlləsinin tələbinə görə, bugünlərdə seçkilər təyin edilməlidir. Ona görə də bu və ya yaxın bir-iki gün ərzində bələdiyyə seçkilərinin təyin edilməsi barədə qərarın elan olunacağı gözlənilir. Seçkilərin fevralın ilk həftəsində keçirilməsi variantında

cəyi halda ölkə konstitusiyasına bir sıra mühüm dəyişikliklərin edilməyi şübhəsizdir.

Həqiqətən, zaman-zaman Azərbaycanda bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin azlığı etibarsız institut olması müzakirə olunub. Ekspertlər yerlərdə idarəetmənin daha

nin müavini Rövşət Qasımov da MSK-nın bələdiyyə seçkilərinin tarixini noyabrın sonunadək elan edəcəyini açıqlamışdı. MSK rəsmisi seçkinin ertələnməsinin səbəbini izah etməmişdi. Əsas ehtimallardan biri təbii ki, bələdiyyə seçkilərinin gecikməsinə səbəb kimi Bakıda COP29 kimi beynəlxalq səviyyəli tədbirin keçirilməsi idi. Eyni zamanda bələdiyyələrdə birləşmə prosesi də bu səbəblər sırasındadır. Yada salmaq ki, yerli əhalinin rəyini nəzərə almaqla 2 dəfə bələdiyyələrin birləşmə prosesi həyata keçirilib. 2009 və 2014-cü illərdə

Bələdiyyələrin birləşdirilməsi yerli özünüidarəetmədə qeyri-effektiv xərcləri azaldacaq və bu qurumların maliyyə-iqtisadi potensialını kifayət qədər genişləndirəcək. Bu da bələdiyyə üzvlərinin və qulluqçularının sosial təminatlarını yaxşılaşdırma, vətəndaşların bələdiyyə seçkilərinə və bələdiyyə qulluğuna marağını artırma bilər. Amma bəzi ekspertlərə görə, bu birləşmə prosesinin nə vaxt bitəcəyini əvvəlcədən proqnozlaşdırmaq mümkün deyil.

MSK sədrinin və müavini dediyi vaxt - noyabrın sonları isə artıq gəlib çatıb. Yanvarın sonlarında bələdiyyə

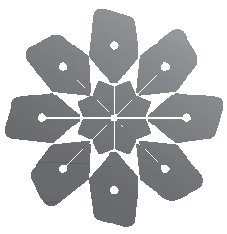
isə seçki qərarı gələn həftə veriləcək.

Digər bir məsələ çoxdandır ictimaiyyətdə müzakirə olunan referendumdur. Müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunan xəbərlərdə iddia edilir ki, tezliklə ölkədə referendum keçiriləcək və bu referendumda bələdiyyələrlə bağlı bir sıra dəyişikliklər ediləcək. Ümumxalq səsverməsində yerli icra hakimiyyətlərinə məxsus bir sıra səlahiyyətlərin bələdiyyələrə verilməsi, yəni yerli özünüidarəetmə orqanlarının səlahiyyətlərinin artırılması məsələsi də müzakirəyə çıxarılacaq. Referendum keçirilə

şəffaf və etibarlı təmin olunmasını təşkil etmək üçün bələdiyyələrin səlahiyyətlərinin artırılmasını zəruri hesab edir. Qeyd edək ki, Azərbaycan Konstitusiyasının IX fəslində bələdiyyələrə həsr olunub. Dəyişiklik olacağı təqdirdə bu fəsildə bir sıra yeniliklər öz əksini tapa bilər.

Bələdiyyələrin birləşdirilməsi və sayının yarıya qədər azaldılması barədə ötən oktyabr ayında qanuna edilən dəyişiklik bu prosesin start götürməsi deməkdir. Bu proses yekunlaşdıqdan sonra bələdiyyə seçkilərinin vaxtının təyin olunması da istisna deyil.

□ Etibar SEYİDAĞA,
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İnteqrasiya, əməkdaşlıq

ÜSAVAT
N 213 (8586) 26 noyabr 2024

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə inteqrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

Noyabrın 11-dən Bakıda start götürən və 23 noyabrda yekunlaşan BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyası Tərəflər Konfransı-COP29 yüksək səviyyədə keçirildi. COP dünyanın 197 ölkəsini birləşdirir və BMT-yə üzv olan ölkələr hər biri bu konfransın üzvüdür. 1995-ci ildən etibarən hər il Tərəflər Konfransının növbəti sessiyası keçirilir. Bu il 29-cu sessiyadır və bu tədbirin Azərbaycana həvalə edilməsi ilə bağlı ötən il 28-ci sessiyada yekdil qərar qəbul edilmişdi.

COP29 Azərbaycana dünyada xüsusi yer müəyyənləşdirdi

Cənubi Qafqazda, Mərkəzi Asiyada və MDB məkanında ilk COP konfransı məhz Bakıda keçirildi, çünki...

məsini təsadüfən müəyyən-
ləşdirməyiblər. Son illər
Azərbaycan dünyada sabit
məkan kimi tanınır.

Bundan başqa, Azərbay-
can bir sıra nüfuzlu beynəl-
xalq təşkilatlara rəhbərlik et-

rəsmiləri vasitəsilə beynəl-
xalq aləmə çatdırılması da
Azərbaycanın siyasi cəhət-
dən uğur əldə etməsi demək-
dir. Eyni zamanda Azərbay-
can iqlim dəyişiklikləri üzrə
proseslərdə yaxından iştirakı

Azərbaycan və İran xüsusi təyinatlılarının "Araz - 2024" birgə təlimi keçirilir

İran İslam Respublikasının Ərdəbil vilayətinin Aslandüz yaşayış məntəqəsi yaxınlığında Azərbaycan Ordusu Quru Qoşunlarının və İran İslam İnqilabı Keşikçiləri Kopusunun (SEPAH) Quru Qoşunlarının xüsusi təyinatlıları ilə "Araz-2024" birgə taktiki təlimi keçirilir.

Bu barədə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi açıqlama yayıb.

Təlimdən əvvəl hər iki ölkənin nümayəndə heyətlərinin yüksək səviyyəli üzvlərinin iştirak etdiyi komanda-qərargah iclasında təlimin mərhələləri və epizodlarının icra olunması üzrə ardıcılıq müəyyənləşdirilib, təhlükəsizlik qaydaları çatdırılıb.

Daha sonra "Araz-2024" birgə taktiki təliminin açılış mərasimi keçirilib. Mərasim başa çatdıqdan sonra hərbi qulluqçular təlimin keçiriləcəyi ərazi ilə tanış olublar.

Azərbaycan qazı Avropanın 12 ölkəsinə ixrac ediləcək - nazir açıqladı

"Son illərdə ölkəmiz global iqtisadiyyatda mövqələrini gücləndirməkdədir". Bunu parlamentin ötən gün keçirilən plenar iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2025-ci il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov söyləyib: "Azərbaycan enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində də etibarlı tərəfdaşa çevrilib. Azərbaycan qazı Avropanın 12 ölkəsinə ixrac ediləcək".

çığışı zamanı bildirdi ki, COP29 ölkəsi seçilmək bizim üçün böyük şərəfdir. Biz fəxrhlənirik ki, Cənubi Qafqazda, Mərkəzi Asiyada və daha geniş regionda ilk COP konfransı məhz Azərbaycanda keçirilir.

COP29-un Bakıda ən yüksək səviyyədə təşkili və uğurla başa çatması eyni zamanda Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası həyata keçirən bəzi dairələrə də "söyləriniz həmişəki kimi nəticəsiz qaldı" cavabıdır".

Bakıdakı COP29-da 196 ölkədən 72 min qeydiyyatda alınmış iştirakçı iştirak etdi. Onların arasında 80 prezident, vitse-prezident və baş nazir var. Beləliklə, 11 noyabrdan 23 noyabrədək dünyanın Bakıda toplaşdığını söyləmək üçün bu fakt yetərlidir.

COP29-un Bakıda keçirilməsi Azərbaycanın dünyada nüfuzunu daha da artıracaq.

Milli Məclisin deputatı Aydın Hüseynov bu barədə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, COP29 kimi mötəbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Azərbaycana böyük hörmət və etimadın, eləcə də ölkəmizin milli, regional və global səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasının bariz nümunəsi oldu: "Artıq məlumat verildiyi kimi, COP29-da 72 min xarici nümayəndə iştirak üçün qeydiyyatdan keçib. Yaşadığımız 12 gün ərzində Bakı dünyanın mərkəzi rolunu oynadı. Azərbaycan dövləti dünya ölkələrini bir masa ətrafına yığaraq planet üçün vacib olan iqlim dəyişikliyi məsələsinin müzakirəsinin keçirildiyi

toplantıya sədrlik etdi. BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un ölkəmizdə keçirilməsi sadəcə bir toplantının keçirilməsi anlamını daşımır. Bu, birincisi, böyük uğur olub Azərbaycan dövlətinə, Prezident İlham Əliyevə növbəti etimad, inam və hörməti göstərir, dövlət başçısının, Azərbaycan dövlətinin beynəlxalq nüfuzunun ölçülərindən biridir. İkincisi, bu etimad və hörməti Azərbaycan dövləti ötən illərdə yürütdüyü siyasəti ilə qazanıb. Nəticədə ölkənin mövqeləri güclənib, beynəlxalq aləmdə hörməti artıb. Azərbaycan bu hörməti əməli, işi, müstəqil siyasəti, prinsipial mövqeyi, beynəlxalq hüquqa olan sədaqəti ilə əldə edib.

Ölkəmiz artıq dünyada söz sahibinə çevrilib. Faktlar da təsdiqləyir ki, son 20 ildə dövlətimizin başçısının həyata keçirdiyi müstəqil siyasət nəticəsində Azərbaycanın reytinqi artıb və dünya miqyasında çox güclü mövqelərə sahib olub.

Mötəbər beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri öz tədbirlərinin Azərbaycanda keçiril-

məkdə də zəngin təcrübə qazanıb. Bir neçə il əvvəl Azərbaycan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi müxtəlif vaxtlarda bu quruma iki dəfə sədrlik edib. Qoşulmama Hərəkatının sədri olduğu müddətdə həyata keçirilən tədbirlər qurumun üzv dövlətləri tərəfindən yüksək dəyərləndirilib. Mötəbər tədbirlərə uğurlu ev sahibliyi etmək Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə olan reytinqini getdikcə artırıb. COP29-un Bakıda yüksək səviyyədə keçirilməsi isə bu reytinqi qat-qat artırmış oldu. Ona görə də əminliklə deyə bilərik ki, bu global tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizin diplomatik və siyasi uğuru kimi qəbul edilməlidir".

A.Hüseynov dedi ki, COP29 Azərbaycanın öz həqiqətlərini beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmasında əhəmiyyətli rol oynadı:

"Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycan həqiqətlərini, Azərbaycanın mövqeyini bütün dünyanın diqqət mərkəzində olan COP29 tribunasından bəyan elədi. Azərbaycan həqiqətlərinin Tərəfdaşlar Konfransının sessiyasında iştirak edən dövlətlərin

ilə beynəlxalq ictimaiyyətə ciddi mesajlar verir ki, Azərbaycan nüfuzlu dövlətdir".

Deputat qeyd etdi ki, bu gün global problemlər, dünyanın gələcəyi Azərbaycanda müzakirə edildi. COP29 konfransı Azərbaycan üçün yalnız bir nüfuzlu beynəlxalq tədbir deyil, həm də davamlı inkişaf strategiyamızın bir hissəsi və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə lider ölkələrdən biri olmaq üçün bir platformadır. Azərbaycan bu tədbir vasitəsilə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə fəal rol oynadığını bir daha sübuta yetirdi: "Prezident İlham Əliyevin noyabrın 12-də Bakıda COP29-un Liderlər Sammitinin açılış mərasimindəki çıxışında dediyi kimi, Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsi bizim fəal rolumuzun beynəlxalq arenada qiymətləndirilməsi deməkdir.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə COP29 çərçivəsində birinci xanımların iştirakı ilə "Gənclər iqlim fəaliyyətlərinin ön cəbhəsində" mövzusunda keçirilən konfransda

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

Altı milyona banan

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Deputatlardan Siyavuş müəllim parlamentdə büdcə müzakirəsi zamanı ölkəmizin böyük inkişaf yolu keçdiyini söylədi (artıq “yol” deyəndə adamın ağlına ilkin olaraq Santuş müəllimin hər uduzmadan sonra “biz düz yoldaydıq” açıqlamaları gəlir; bu da belə bir aforizm yaratdı). Sitat: “Azərbaycan indi elə inkişaf səviyyəsindədir ki, Cənubi Qafqazın hansısa ölkəsi ilə müqayisə edilməməlidir. Azərbaycan Şərqi Avropa ölkələri ilə müqayisə oluna bilər”.

Açıqı, mən analoqu olmayan inkişafı hansısa Şərqi Avropa ilə müqayisə etməyin də əleyhinəyəm və Siyavuş müəllimin müəyyən dərəcədə siyasi səhvə yol (yenə yol) verməsi qənaətinəyəm. Lakin deputatda səhv tutmaq bizə yaraşmaz. O qədər seçiciləri var... Gəlib bizi döyərlər. Aptekdə işçisini döyən müdir kimi.

Sözgəlişi, həmin videoya təəssüflə baxdım. İşçi müdiri özünün kök pişiyinə bənzədibmiş və müdir bundan qəzəblənibdir. Gedib qıza hücum edib, pişik yox, aslan olmasını isbat üçün. Biabırılıqdır. Lakin ən biabırıcısı belə qanunsuz, vəhşi hərəkətə susan orqanlardır. Mən bu cizmaqaranı edən müddətdə hələ də “pişik-aslanı” tutub içəri basmamışdılar. Allah bilir daha kimləri cırmaqlayırdı.

Qayıdaq inkişaf temasına və hesab edək Siyavuş müəllim haqlıdır. Ancaq eyni gündə iqtisadiyyat naziri Mikayıl müəllimin də açıqlaması vardı. Deyir adambaşına ÜDM (Ümumi Daxili Məhsul) 2019-cu ildə 4850 ABŞ dolları olub, 2024-ün axırına isə 7200 dollar gözlənilir.

Adambaşına ÜDM istehsalı məhz inkişaf göstəricilərindən, markerlərindən biridir. Şərqi Avropada bu göstərici necədir? Beynəlxalq təsnifatda Şərqi Avropa ölkələrini və hər birinin həmin ÜDM göstəricisini dollarla, qarşısında, mötərizədə yazıram: Belarus (7.888), Bolqarıstan (11.311), Macarıstan (18.527), Moldova (6.340), Polşa (22.000), Rusiya (13.650), Rumıniya (16.293), Slovakiya (19.344), Ukrayna (5.340), Çexiya (18.895).

Gördüyümüz kimi, bu dövlətlərdən yalnız Moldovadan və müharibənin dağıtdığı Ukraynadan yaxşı vəziyyətdəyik. Amma gəlin şiddəti təkcə burada deyil ki?

Bu dəqiqə adambaşına ÜDM istehsalı Ermənistanda 8.168, Gürcüstanda isə 8.165 dollardır. Yuxarıda iqtisadiyyat nazirindən verdiyim sitatı xatırladıram: biz hələ bu ilin axırında 7.200 rəqəminə çatmağa cəhd edirik.

Yeni Siyavuş müəllim “Cənubi Qafqazla yox, Şərqi Avropa ilə müqayisə olunmalıyıq” dərəkən bantı həddindən artıq etmişdir. Biz nə ora, nə bura ilə müqayisəyə yarayırıq.

Heç mən bu 7200-lük ÜDM-in də əsasən neft-qaz hesabına yarandığını burda yazmaq istəmirəm. Nəyimiz var, ona min şükür. Sadəcə, xalq aldatmaq lazım deyil. Xüsusilə seçiciləri. Birdən onlar gələn dəfə Siyavuş müəllimə səs verməzlər, qanqaraçılıq olar.

Ancaq sayın deputat “Göstərici təkcə ÜDM deyil” söyləyə razılaşaram. Doğrudan da bəzən biz inkişafımızı görmək istəmirik. Misal çəkəcəyəm, boş danışmaqdan xoşum gəlmir.

Azərbaycanda banan yetişmir, hamısını xaricdən alırıq. Dəfələrlə bu ayparaya oxşayan müqəddəs meyvenin daxili bazar qiyməti mediamızın gündəminə gəlmişdir. “Niye banan bizdə hər yerdən bahadır” sualı az qala “Olum ya ölüm? Budur əsas məsələ” teması kimi əbədi aktualdır. Hətta bir ara kartofla yanaşı bananı da sayın şeyximizin monopoliyasına aid etmişdilər, o isə hirsələnmişdi, demişdi kartof mənlilik ola bilər, lakin bananın yiyəsi ayrı kişidir.

Uzun sözün qısası, biz bananı baha aldığımızı hesab edirik. Lakin İtaliyada Maurisio Katellan adlı adam var, divara skotçla bərkətdiyi 1 ədəd bananı 2019-cu ildə 150 min dollara satmışdı. Guya rəsm əsəridir. Sonra daha iki bananı hərəsi 150 mindən satdı.

Nəhayət, bugünlərdə, noyabr ayında Sotbi hərəracında Katellanın növbəti bananı 6 milyon 200 min dollara satıldı. Bananı alan Çindən bir biznesmen idi, deyir bunu yemək fikrindəyəm.

Buyur. Biz də bananın 3-5 manata olmağına mırıldırıq. Kilosunun!

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan yerli İctimai TV-yə son müsahibəsində Bakı və İrəvanın qarşılıqlı olaraq məhkəmə iddialarının geri götürülməsi imkanlarından da danışdı.

“Əgər biz həqiqi sülhə nail olsaq və sülh müqaviləsi imzalasaq, o zaman belə razılaşmanı nəzərdən keçirmək olar. Bu o deməkdir ki, keçmişdə baş vermiş hadisələrə görə nə biz, nə də onlar bir-birimizə qarşı iddia qaldırmalıyıq”, - deyərək bildirdi. Heç şübhəsiz, İrəvan Azərbaycana qarşı işğalçılığın və bu işğalçılığın ölkəmizə, xalqımıza, ekologiyamıza vurduğu ağır zərbələrin bədalənin böyük olacağına fərqindədir. Bəs imzalanacaq sülh sənədindən sonra qarşılıqlı iddialardan imtina mümkündürmü? Ermənistanın baş nazirinin xüsusi tapşırıqlar üzrə keçmiş xüsusi nümayəndəsi, hazırda “Parlaq Ermənistan” partiyasının lideri Edmon Marukyan isə deyib ki, bir həftə əvvəl o, Azərbaycanın rəsmi nümayəndələri ilə görüşüb və onlar Bakının Ermənistanına qarşı Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində iddia qaldırmağa hazırlaşdığını bildiriblər. “Onlar bəyan ediblər ki, artıq yekun hesablamalar aparılacaq və Ermənistan Respublikasından təxminən 1 trilyon dollar tələb etmək niyyətindədirlər. Dəqiqləşdirmə üçün soruşanda ki, artıq iddia təqdim edilibmi, mənə dedilər ki, sənədlər hazırlanır”, - Marukyan söyləyib.

Keçmiş xüsusi nümayəndələrinin adlarını çəkməkdən imtina edib və onların yalnız rəsmi şəxslər olduğunu vurğulayıb. Bəzi məlumatlara görə, sülh müqaviləsi layihəsində razılaşdırılmayan məqamlardan biri də tərəflərin gələcəkdə nəinki beynəlxalq məhkəmələrdə bir-birinə qarşı iddia qaldırmamaq, hətta artıq qaldırılmış iddiaları geri götürmək öhdəliyi də yer alır. Az öncə Ermənistan bu məqamla bağlı razılaşmanın mümkünliyünü bildirmişdi. Marukyan isə narahatlıq ifadə edib ki, hətta sülh sazişində beynəlxalq məhkəmələrdə iddialardan qarşılıqlı imtina bəndi razılaşdırılsa belə, Azərbaycanın heç vaxt Ermənistanla qarşı iddia qaldırmağa dair mütləq təminat yoxdur. Sülh sənədi layihəsində belə bir bənd varmı? Marukyanın sözləri nədən xəbər verir? Təminat ödəyəcək Ermənistanın torpaq güzəştinə gətirməsi mümkündürmü?

Ümumiyyətlə, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan İctimai Televiziya son müsahibəsində Azərbaycanla sülh prosesi barədə yenə nik-

Paşinyanın “hər şeyi unudaq” və Bakıya güzəşt təklifinin sirri - qorxusu bu imiş...

Baş nazirin dediyi kimi, sülh sənədindən sonra qarşılıqlı iddialardan, təzminat tələbindən imtina mümkündürmü?

bin danışdı. Paşinyan birincisi, deyib ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında danışılacaq prosesində müəyyən müsbət irəliləyişlər var. İkinci, baş nazir bildirib ki, ilin sonuna qədər sülh müqaviləsinin imzalanması üçün hər şeyə hazırdır. **Analitik Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, ilin sonuna cəmi bir ay qalıb:** “Paşinyanın “ilin sonuna qədər hər şeyə hazır” sözlərindən belə çıxır ki, o, dekabr ayı ərzində Azərbaycanla sülh sazişini imzalamağa çalışacaq. Belədirsə, Nikol Paşinyan bir ay ərzində Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana ərazi iddiasını ehtiva edən bəndi hansısa yolla əsas qanundan çıxarmalıdır. Bunsuz sülh sazişinin imzalanması mümkün deyil. Aydın ki, konstitusiya dəyişikliyi reallaşdırmaq üçün referendum keçirməyə vaxt yoxdur. Paşinyan və onun komanda üzvləri referendumu növbəti parlament seçkilərindən sonraya saxlayıblar”.

E.Şahinoğlunun fikrincə, Paşinyanın mövqeyi belədir ki, Ermənistan Konstitusiyası özündə Azərbaycan ərazisinə iddianı əks etdirən müstəqillik bəyannaməsinə yalnız qismən istinad edir: “Halbuki həmin bəyannamədə Qarabağın Ermənistanla birləşdirilməsi ilə bağlı konkret müddəa yer alıb və Ermənistan Konstitusiyasında bu müddəa istinad var.

Ona görə Paşinyan da əsas qanunda müstəqillik bəyannaməsinin qurtulmağın bir yolunu tapmalıdır. Əks halda, Paşinyanın bu ilin sonuna qədər sülh sazişinin imzalanması ümidi doğrulmayacaq. Rəsmi Bakının Ermənistan Konstitusiyasında dəyişiklik məsələsində geri addım atmayacağına Paşinyan və onun komandası anlamamış deyil. Konstitusiyadakı müddəa sülh sazişinin imzalanmasının qarşısındakı yeganə əngəldir. İki ölkə arasında sərhəd danışqları davam edir, tərəflər Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı da ortaq məxrəcə gəlməyə çalışırlar - bu iki istiqamətdə irəliləyişlər var. Paşinyan avqustun sonunda verdiyi açıqlamada Prezident İlham Əliyevin digər tələbi olan Minsk Qrupundan rəsmən imtina etməyə hazır olduğuna da eynən vurub. Deməli, Paşinyan sülhə, sabitliyə və çox arzuladığı regional əməkdaşlığa yeganə əngəli ortadan qaldırmalıdır”.

Siyasi şərhçi Fuad Əliyev isə hesab edir ki, bütün hallarda təzminat davası irəli sürülməlidir: “Ermənistan 30 il vurduğu maddi-mənəvi zərərdən belə asanlıqla yaxasını qurtara bilməz. Sülh sazişi barışıq sənədi ola bilər, amma vurulmuş ziyanı unutmaq sayılmaz. Nikolun qorxusu budur ki, ya uzun illər kompensasiya ödəməli olacaqlar, ya da torpaq pay verməlidir. Beynəlxalq təcrübədə bu hal

var. Ona görə də onun təklifi əsl erməni hiyləgərliyidir, sülh müqaviləsindən sonra Ermənistanın cəzasız qalmasını istəyir. Ancaq Azərbaycan dövləti buna razılaşmamalıdır. Bizim vətəndaşlarımızın əmlakları dağıdılıb, qəsb edilib, dini və mədəni abidələrimiz məhv olunub, kənd təsərrüfatına, enerji resurslarına, sərvətlərinə zərər yetirilib, istismar olunub. Bunları sülh müqaviləsinə görə bağışlaya bilmərik”.

F.Əliyev xatırladır ki, Azərbaycan Qarabağda enerji resurslarının talan olunmasına görə ayrıca iddia qaldırır: “Hər bir Qarabağ sakini də Ermənistanı Avropa Məhkəməsinə verərək təzminat tələb edə bilər. Onların mal-mülkü dağıdılıb. Ümumən, işğal dövründə fauna və flora məhv edilib, Kəlbəcərin qızılından tutmuş mis yataqlarına qədər yeraltı sərvətlərimiz məhəmmətlənib. Paşinyan bu həqiqətləri yaxşı dərk edir və indidən bu təklifləri səsləndirir. Fikrimcə, rəsmi Bakı buna razı olmayacaq, sülh mətnində də belə bir bənd yoxdur. Ermənistan ən yaxşı halda ərazi güzəştini müəyyən qədər cəzadan özünü qurtara bilər. Bu ölkənin vurduğu zərər təxminən 800 milyard dəyərinə hesablanır. Hətta bu rəqəm daha çox ola bilər”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Azərbaycanın mükəmməl təşkilatçılığı ilə reallaşan BMT-nin COP29 global iqlim tədbiri uğurla başa çatdı. Təsəffüf deyil ki, sessiyanın sonuncu günü tədbirin yüksək səviyyəli təşkilinə görə Azərbaycan rəsmi təşəkkür elan edilməsi barədə qətnamə qəbul olundu. Ayrıca BMT Baş katibi Antoni Qutereş, ABŞ prezidenti Co Bayden, dünyanın bir sıra digər liderləri COP29-a uğurlu ev sahibliyinə görə ölkəmizə təbrik və təşəkkür etdilər.

“Mübaliğəsiz deyə bilərik ki, Bakı COP tədbiri ən möhtəşəm COP-lardan biri kimi tarixə düşəcək”.

Bu barədə Prezident İlham Əliyev X-da paylaşımında bildirib.

“Biz 80 dövlət və hökumət başçısının, qeydiyyatdan keçmiş 76 mindən çox iştirakçının qatıldığı COP29-un çox yaxşı təşkil olunması ilə bağlı bütün qonaqlardan yüksək qiymət almaqdan qürur duyuruq. Genişmiqyaslı və planlaşdırılmış böhtan və qarayaxma kampaniyasına baxmayaraq, Azərbaycan iqlim danışıqlarında tarixi nəticələr əldə etməyə müvəffəq oldu”, - deyərək paylaşımında bildirilib.

Prezident habelə COP29-u iqlim diplomatiyasında dönüş nöqtəsi adlandırıb.

Sırr deyil ki, Bakının ev sahibliyinə kölgə salmaq üçün anti-Azərbaycan çevrələr əlindən gələni etdi. Amma Prezidentin də vurğuladığı kimi, çirkin hədəflərinə çatı bilmədilər. Təbii ki, Azərbaycan həm təşkilatçılıq, həm də təşəbbüskarlıq baxımından hər şeyi etdi ki, BMT konfransı qarşıya qoyduğu hədəfə xeyli yaxınlaşsın. Bunu bacardı.

Bakı konfransı bitdi, görəsən, Qərbdəki anti-Azərbaycan kampaniyası necə, heç olmasa, səngiyəcəkmi?

Ana Vətən Partiyasının sədr müavini, deputat Günay Ağamalı “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycan COP29-a yüksək səviyyədə ev sahibliyi etməklə beynəlxalq müstəvidə nüfuzunu əhəmiyyətli dərəcədə artırmağı bacardı: “Rəsmi Bakı dünya ölkələrinin, xüsusilə inkişaf etməkdə olan dövlətlərin gözlədikləri qərarların qəbulu üçün bütün qüvvəsini səfərbər etdi. Nəticədə Bakı Maliyyə Məqsədi (BMG) barədə razılıq əldə olundu. Bu, inkişaf etmiş ölkələrin 2035-ci ilə qədər inkişaf etməkdə olan ölkələrə, xüsusilə kiçik ada dövlətlərinə iqlim dəyişmələri ilə bağlı mübarizədə hər il minimum 300 milyard dollar həcmində vəsaitin ayrılması deməkdir. BMG razılaşması COP29 çərçivəsində qəbul edilən ən önəmli qərarlardan biridir.

Ölkəmiz COP29-la planetimizin gələcəyini düşün-

Prezidentin COP29 dərəsi - Baydenin təbriki, iflas olan dairələr...

“Tam məsuliyyətlə demək olar ki, COP29 komandası öz işinin öhdəsindən şərəflə gəldi”

dürən tələpəli məsələlərin həllinə öz töhfəsini verdi. Sessiyanın sonuncu günü tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Azərbaycan rəsmi səviyyədə təşəkkür elan edilməsi, bununla yanaşı, Antoni Qutereş və Baydenin ölkəmizə təbrik etməsi Bakı platformasını ən möhtəşəm COP-lardan biri kimi tarixə həkk etdi. Lakin Azərbaycanda keçirilən COP29 tədbiri digərlərindən fərqli olaraq qərəzli və qarayaxma kampaniyaları fonunda baş tutdu. Təbii ki, bu, arzuolunmaz bir hal olmaqla yanaşı, konfransın mahiyyətindən kənar siyasi motivlərin canlandırılması idi. Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə qazandığı uğurları həzm edə bilməyən dövlətlər, xüsusilə erməni lobbisinin ayırdığı qrantlardan bəhrələnen siyasi dairələr COP29-dan öz çirkin məqsədləri üçün istifadə etməyə çalışdılar. Bütün bunlara baxmayaraq onların bütün cəhdləri fias-koya uğradı və ölkəmiz qarşıya qoyulan hədəflərə nail oldu. Bu, başda cənab Prezident İlham Əliyev olmaqla, Azərbaycan diplomatiyasının növbəti uğuru idi. Azərbaycana qarşı həyata keçirilən qarayaxma kampaniyalarının təkə COP29-la əhatə olunmadığını nəzərə alsaq, hesab edərim ki, dövlətimizin dünya siyasi arenasında nüfuzu yüksəldikcə anti-Azərbaycan qüvvələrin də fəallaşacağı istisna deyil. Bu-

nun üçün haqq mübarizəmizə daha əzmlə davam etməliyik”.

Deputat Vüqar İsgəndərov Qərbdəki anti-Azərbaycan dairələrin ölkəmizə qarşı kampaniyasının bundan sonra dayanıb-dayanmayacağı barədə sualımıza belə cavab verdi: “Təəssüf ki, bu suala müsbət cavab vermək mümkün deyil. Çünki bəhs edilən dairələrin anti-Azərbaycan kampaniyası təkə COP29-la bağlı deyil. Bu dairələr bizə qarşı haqsız hücumları bir növ özlərinin gündəlik yaşam halına gətiriblər. Biz bunu COP29-dan əvvəl də müvəqqəti təşkilatçılığa görə həmin dairələr bizə minnətdar olmalı idilər. Axı COP29 bəşəriyyətin sabahı ilə bağlı bir global əhəmiyyət kəsb edən tədbir idi. Özü də siyasi tədbir deyildi. Lakin biz nə gördük? Həmin bəhs edilən dairələr yenə də öz köhnə tezislərini “yeniləyərək” bu cür ali, iqlim, ekologiya, yaşıl enerji ilə bağlı tədbirdən də öz siyasi məqsədləri üçün istifadə etməyə cəhd göstərdilər. Ancaq həmişəki kimi, bu dəfə də ölkəmizin qətiyyətli mövqeyi qarşısında məğlub oldu. Bunlarla belə, yuxarıda da qeyd etdiyim kimi, bunların anti-Azərbaycan kampaniyasından əl çəkəcəklə-

ri inandırıcı görünür”.

Deputat Elman Nəsirov bütün təzyiq xarakterli addımlara baxmayaraq, COP29 komandasının öz işinin öhdəsindən şərəflə gəldiyini söylədi: “Heç kimsə sırr deyil ki, bu gün dünya üçün bir nömrəli təhdid daha beynəlxalq terrorçuluq yox, iqlim dəyişikliyi məsələsidir. Çünki bu problem istənilən ölkəni hədəfə alıb. Dünya bu ağır problemə qarşı birlikdə səylərini birləşdirməyə, onda planetimizi hansı təhlükələr və təhdidlərin gözlədiyini proqnozlaşdırmaq elə də çətin deyil. Bu nöqtəyi nəzərdən COP29 tədbiri dövlətimizin gücünü ortaya qoydu. Bir daha məlum oldu ki, Azərbaycan dünyada sülhün, təhlükəsizliyin, əmin-amanlığın təminatında nə qədər maraqlı idisə, bir o qədər də dünyamızın hifz olunmasında, onu təhdid edən iqlim dəyişiklikləri problemlərinin həllində ciddi rol oynamaqda maraqlıdır. COP29 Azərbaycanın demokratik inkişaf yolunu seçdiyini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. Azərbaycanın bu xoş niyyətləri fonunda anti-Azərbaycan dairələr COP29-a ölkəmizə qarşı təzyiq kampaniyaları aparmaq üçün bir fürsət kimi yanaşdılar. Həm də koordinasiya olunmuş hücumlar təşkil edirdilər. Avropa İttifaqının təhlükəsizlik məsələlərinə cavab-deh olan Cozef Borrel “Avropa bir bağıdır, dünyanın qalan hissəsi isə cəngəllikdir” deyəndən sonra onlardan nə gözləmək olar? Bu nöqtə-

yi-nəzərdən anti-Azərbaycan dairələrin ölkəmizə qarşı təzyiq kampaniyası iflasa uğradı. Bu gün tam məsuliyyət hissi ilə demək olar ki, COP29 komandası öz işinin öhdəsindən şərəflə gəldi. Hesab edərim, COP30 tədbirini keçirəcək dövlət Azərbaycanın bu təcrübəsindən yararlanacaq”.

Deputat Azər Badamov Azərbaycanın COP29-dan sonra dünyada yeni bir libasda göründüyünü diqqətə çatdırdı: “COP29-a ABŞ və Qərb mane olmaq məqsədilə tədbiri pozmağa çalışdı.

fəaliyyətini ört-basdır etmək üçün Azərbaycanı Ermənistanla yarımcıq sülhə razılaşdırmağa və bu sənədi Vaşinqtonda imzalətmağa çalışdı. Amma Azərbaycan öz mövqeyini dəyişmədi və özünün əsas hədəfini COP29-un yüksək səviyyədə keçirilməsi üzərində qurdu. Son məqamda global həmrəylik əldə olundu və iqlim maliyyəsini 300 milyard dollara razılaşdı. Həm də 2035-ci ilə qədər yeni hədəflər müəyyənləşdirildi. İnkişaf etmiş ölkələrin inkişaf etməkdə olan və kiçik ada ölkələrinə iqlim

maliyyəsi ilə bağlı həmrəylik əldə olundu. Beləliklə, deyə bilərik ki, Azərbaycan COP29-la bağlı qarşısına qoyduğu bütün hədəflərə nail oldu. COP29 Azərbaycan diplomatiyasının dönüş nöqtəsidir. Yeni Azərbaycan COP29-dan sonra dünyaya yeni bir libasda görünür. Bu, həm də Azərbaycanı beynəlxalq tədbirlərə yüksək ev sahibliyi edən, global çağırışlara qoşularaq töhfə verən, qarşılıqlı hörmət əsasında əməkdaşlıq quran, dostlarının sayını artıran, etibarlı və məsuliyyətli tərəfdaş kimi dünyaya bir daha tanıtdı”.

□ **Cavansir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

NATO nümayəndələri Bakıya səfərə gəlib

NATO nümayəndələri Azərbaycanın NATO-nun Sülh naminə Tərəfdaşlıq Çərçivə Sənədində qoşulmasının 30 illiyinə həsr olunan Akademik Konfransda iştirak etmək üçün Bakıya səfər ediblər.

APA xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycanın NATO yanında Nümayəndəliyinin rəhbəri Cəfər Hüseynzadə X platformasındakı paylaşımında bildirib.

Qeyd edilib ki, səfər çərçivəsində NATO Baş katibinin əməliyyatlar üzrə köməkçisinin müavini Burcu San rəhbərliyindəki NATO nümayəndələri, Azərbaycanın NATO yanında Nümayəndəliyinin rəhbəri Cəfər Hüseynzadə ilə birgə, Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi polkovnik Elçin Abdullayevlə görüş keçiriblər.

Görüş çərçivəsində Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığı ilə bağlı məsələlər, gələcək əməkdaşlıq imkanları və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib və müzakirələr zamanı Azərbaycanın NATO-nun rəhbərlik etdiyi əməliyyatlara və müttəfiq ölkələrin enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfələrə görə NATO-nun etibarlı tərəfdaşı olduğu qeyd edilib.

Noyabrın 25-də Milli Məclisin növbəti plenar iclası Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirildi. 2025-ci ilin dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinin və büdcə zərfinin müzakirə olunduğu iclasda baş nazir Əli Əsədov və hökumət üzvləri iştirak edirdi.

Spiker bildirdi ki, bu il iqtisadiyyatın əsas sektorlarında mühüm uğurlar müşahidə edilir: "Azərbaycan global enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində önəmli rol oynayır. Bununla yanaşı, ölkəmiz COP29 Konfransı ilə əlaqədar, bayaq da qeyd etdiyim kimi, yaşıl enerjiyə keçid sahəsində iri-miqyaslı layihələr həyata keçirir. Qeyri-neft sektoruna, xüsusən kənd təsərrüfatı, turizm və texnologiyalar kimi sahələrə böyük diqqət yetirilməsi ölkəmizin iqtisadi müstəqilliyini daha da möhkəmləndirir və inkişaf perspektivlərini genişləndirir. Azad edilmiş ərazilərin bərpası və ölkə iqtisadiyyatına yenidən integrasiya etdirilməsi milli gündəliyimizin ön sıralarındadır. Məqsədyönlü investisiyalar, həyata keçirilən infrastruktur, ağıllı şəhər və kənd layihələri sayəsində Qarabağ və Şərqi Zəngəzur tərəqqi və innovasiyalar mərkəzinə çevrilir. Keçmiş məcburi köçkün soydaşlarımız doğma yurdlarına dönlürlər. Sosial sahəyə böyük əhəmiyyət verilir. İnsanların rifah halı daha da yaxşılaşdırılır, əməkhaqları və pensiyalar artırılır, keyfiyyətli səhiyyə və təhsil əlçatanlığı təmin edilir".

S.Qafarova qeyd etdi ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsi iqtisadi inkişaf, dayanıqlılıq və inklüzivlik təməlləri üzərində qurulub: "Büdcə iqtisadi tərəqqi ilə sosial məsuliyyətin tarazlığına əsaslanır. Və dövlət büdcəsinin gəlirlərinin və xərclərinin illə-illə artması ölkəmizin ardıcıl və dinamik inkişafını nümayiş etdirən ən mühüm göstəricilərdir. Məmnunluqla qeyd etmək olar ki, gələn il üçün dövlət büdcəsinin həm gəlirləri, həm də xərcləri rekord həcmdə - müvafiq olaraq, 38,3 milyard manat və 41,4 milyard manata yaxın məbləğdə proqnozlaşdırılır. 2025-ci ilin dövlət büdcəsinin prioritetləri ölkənin milli təhlükəsizliyinin və müdafiə potensialının gücləndirilməsi, silahlı qüvvələrin maddi-texniki təminatının daha da yaxşılaşdırılması, sosial müdafiə, təhsil, işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpası və Böyük Qayıdışın həyata keçirilməsi ilə bağlı olacaq. Və əminliklə söyləmək olar ki, Azərbaycan hökumətinin səmərəli fəaliyyəti gələn il büdcə siyasətinin bütün istiqamətlərində qarşıya qoyulan hədəflərin əldə olunmasına imkan yaradacaqdır".

Parlamentin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmrəslanov bildirdi ki, 2025-ci ilin dövlət büdcəsi Prezidentin müəyyən etdiyi təşəbbüsləri, milli inkişaf predmetlərindən irəli gələn

Baş nazir və hökumət üzvləri parlamente gəldi

2025-ci ilin büdcə müzakirələri başladı; növbəti ildə inflyasiyanın 5.8 faiz səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır

sosial iqtisadi hədəfləri əhatə edir. Komitə sədri növbəti ildə ÜDM-in 3-4 faiz artacağını dedi. Eyni zamanda bildirdi ki, 2025-ci ildə inflyasiyanın 4-6 faiz olacağı gözlənilir: "Büdcə kəsiri 3 milyarddan bir az çox olacaq. Dövlət büdcəsinin 49 faizi neft, 51 faizi isə qeyri-neft sektorundan gələcək. Şəhid ailələrinə, qazilərə dövlətin diqqət və qayğısı gələn il də davam etdiriləcək. Minimum əmək haqqı və pensiyaların artırılması, pensiyaların indeksləşdirilməsi gözlənilir. Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları xarici dövlət borcunu 14 dəfə üstələyir".

A.Əmiraslanov bildirdi ki, hazırda ölkənin valyuta ehtiyatları 73 milyard ABŞ dolları təşkil edir: "Bu da ilin sonuna gözlənilən ümumi daxili məhsulun dəyərində bərabər olmaqla 5,3 milyard ABŞ dolları təşkil edən birləşmiş xarici borcdan 14 dəfə çoxdur". Komitə sədri qeyd edib ki, Azərbaycanın büdcəsinin sosial xərcləri Ermənistanı 50 faiz üstələyir.

Maliyyə naziri Samir Şərifov büdcə barədə əhatəli çıxış etdi: "2025-ci ilin dövlət büdcəsinin xərcləri 41 367,7 milyon manat nəzərdə tutulur ki, bu da 2024-cü ilə müqayisədə 1625,0 milyon manat və ya 4,1 faiz çoxdur. Layihəyə əsasən, 2025-ci il üçün dövlət büdcəsinin gəlirləri 38316,0 milyon manat proqnozlaşdırılır ki, bu da 2024-cü ilin proqnozu ilə müqayisədə 1928,0 milyon manat və yaxud 5,3 faiz çoxdur. Dövlət gəlirlərinin 49 faizi və ya 18773,0 milyon manatı neft-qaz sektorunun, 51 faizi və ya 19543,0 milyon manatı

qeyri-neft-qaz sektorunun payına düşür, bu isə cari illə müqayisədə 924,0 milyon manat və yaxud 5 faizdən artıqdır".

Nazirin çıxışında diqqətə çatdırılıb ki, Dövlət Neft Fondunun dövlət büdcəsinə transferti hesabına 14481,0 milyon manat gəlirlər təmin olunacaq: "Gələn il vergi orqanlarının xətti ilə 15500,0 milyon manat məbləğində daxilolmalar nəzərdə tutulur ki, bu da cari illə müqayisədə 230,0 milyon manat və ya 1,5 faiz çoxdur. O cümlədən qeyri-neft sektoru üzrə 11670,0 milyon manat, cari illə müqayisədə 980,0 milyon manat və ya 9,2 faiz çox vəsaitin daxil olması nəzərdə tutulur. Gömrük orqanlarının xətti ilə büdcəyə 6600,0 milyon manat, cari illə müqayisədə 165,0 milyon manat və ya 2,6 faiz çox daxilolmanın təmin edilməsi nəzərdə tutulur. 2025-ci il üçün dövlət büdcəsi kəsirinin yuxarı həddi 3052,0 milyon manat məbləğində nəzərdə tutulub. Cari illə müqayisədə 303,0 milyon manat və ya 9 faiz artacaq. Dövlət büdcəsi kəsirinin ÜDM-də xüsusi çəkisi 2,4 faiz təşkil edəcək. Büdcə kəsirinin maliyyələşdirilməsi ənənəvi mənbələr hesabına - özəlləşmədən daxilolmalar, daxili və xarici borclanma və 2025-ci ilin 1 yanvar tarixinə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının və məqsədli büdcə fondlarının sərbəst qalığı hesabına örtülməsi nəzərdə tutulur".

Nazirin sözlərinə görə, digər prioritet istiqamət - Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strate-

giyasında nəzərdə tutulmuş sosialyönümlü tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün 893 milyon manat və investisiyayönümlü layihələr üçün 1100,0 milyon manat, cəm olaraq 1993,0 milyon manat vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur: "Naxçıvan Muxtar Respublikasının sosial-iqtisadi inkişafına dair 2023-2027-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda nəzərdə tutulmuş tədbirlər icrası üçün 150 milyon manat vəsait ayrılacaq".

S.Şərifovun sözlərinə görə, büdcə layihəsində digər prioritet sahə olan - təhsil xərclərinə 4946,0 milyon manat proqnozlaşdırılır və bu, 2024-cü ilə müqayisədə 396,0 milyon manat və ya 8,7 faiz çoxdur: "Gələn il dövlət və icmal büdcələrində səhiyyə xərcləri üçün ümumilikdə 3525,0 milyon manat vəsait nəzərdə tutulur ki, bu da 2024-cü ilə nisbətən 5,3 faiz çox deməkdir. Səhiyyə xərclərinin dövlət büdcəsində çəkisi 4,8 faiz olmaqla, 2024-cü ilə nisbətən 0,1 faizdən çox yüksələcək".

Bildirildi ki, sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri üçün sosial müdafiə və sosial təminat xərcləri üçün 4812,0 milyon manat vəsaitin ayrılması planlaşdırılır ki, bu da 2024-cü ilə müqayisədə 9,6 faiz və ya 420,0 milyon manat çoxdur: "Bir sıra təqaüdlərin maliyyələşdirilməsi üçün 1943,0 milyon manat, ünvanlı dövlət sosial yardımlarının verilməsi üçün 457,0 milyon manatın ayrılması nəzərdə tutulub. Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbi-

yəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət sahələrinin maliyyələşdirilməsinə nəzərdə tutulan xərclərin dövlət büdcəsi xərclərinin tərkibində xüsusi çəkisi 1,5 faiz olmaqla, 635,0 milyon manat təşkil edəcək ki, bu da cari illə müqayisədə 60,0 milyon manat və yaxud 10,4 faiz çox deməkdir. Növbəti ildə muzeylərin, qoruqların, kitabxanaların, mədəniyyət mərkəzlərinin, habelə musiqi kollektivlərinin maliyyə təminatı, kino ilə bağlı xərclər, həmçinin xarici ölkələrdəki mədəniyyət mərkəzlərinin saxlanması üçün

məsədir".

Nazir qeyd etdi ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərin "Böyük Qayıdışa dair Birinci Dövlət proqramı"nın icrası ilə bağlı yeni yaradılan "Ağdam" və "Araz Vadisi İqtisadi Zonası" sənaye parklarına ümumən 46 müəssisə daxil edilib: "Burada layihələrin icrası çərçivəsində 232 milyon dollar investisiyanın yatırılması və 4300-dən çox yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulub". M.Cabbarov bildirib ki, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi prosesi də uğurla davam etdirilir. Nazirin sözlərinə görə,

242,0 milyon manat nəzərdə tutulub. Bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti xərcləri üçün 69,0 milyon manat, cari illə müqayisədə 20,0 milyon manat, 39,5 faiz çox vəsait nəzərdə tutulub. Turizm fəaliyyətinin stimullaşdırılması üçün 65,0 milyon manatın ayrılması nəzərdə tutulub".

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cabbarov bildirdi ki, ölkəmizdə adambaşına düşən ÜDM-in 7200 dollar olacağı gözlənilir. Nazirin sözlərinə görə, Azərbaycanda iqtisadi artıma yönəlmiş struktur islahatları uğurla davam edir: "Həm son illərdə, həm də cari ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı dayanıqlı inkişaf nümayiş etdirir, ölkəmizin ixrac imkanları genişlənməkdədir. Ölkədə real ÜDM 14,4 faiz, qeyri-neft sektorunda isə ÜDM-nin 1,3 dəfə artması gözlənilir. Adambaşına düşən ümumi daxili məhsul COVID-dən əvvəlki dövrdə, 2019-cu ildə təxminən 4850 dollar təşkil etdiyi halda, 2024-cü ilin yekunu üzrə bu göstəricinin 7200 dollar ətrafında olacağı gözlənilir".

M.Cabbarov bildirdi ki, son illərdə ölkə iqtisadiyyatının neft qaz sektorundan asılılığının əhəmiyyətli dərəcədə azalması müşahidə edilir: "2018-ci ildə neft hasilatının həcmi 38,8 milyon olub. 2024-cü ildə isə 29,2 milyon tondur. 2014-cü ildə brend markalı neftin qiyməti 99 ABŞ dolları olub. 2024-cü ilin dürləşdirilmiş büdcəsində neft gəlirlərinin büdcə gəlirlərində payı 49%-ə enib. Müsbət meyillərdən biri də inflyasiyanın əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düş-

özəlləşdirmə nəticəsində cari ilin 10 ayında büdcəyə 108 milyon manat daxil olub.

M.Cabbarov çıxışında bildirdi ki, Azərbaycanın valyuta ehtiyatları 73 milyard dollara çatıb.

Müzakirələr zamanı Mərkəzi Bankın sədri Taleh Kazımov bildirdi ki, 2025-ci ildə Mərkəzi Bankın pul siyasətinin əsas məqsədi inflyasiyanın hədəf diapazonunda saxlanılmasıdır: "Bu, iqtisadi aktivlik üçün əlverişli şərait yaradır". T.Kazımovun sözlərinə görə, növbəti ildə inflyasiyanın 5.8 faiz səviyyəsində olacağı proqnozlaşdırılır. Baş bankir qeyd etdi ki, iqtisadi artım üzrə gözlənilərdə nikbinlik müşahidə edilir: "Ölkəmizin əksər ticarət tərəfdaşlarının da ilin sonuna iqtisadi artım proqnozları yüksəlib. Aparığımız təhlillər göstərir ki, 12 aylıq inflyasiya göstəriciləri apardığımız antiinflyasiya tədbirlərindən də təsirlənib. Mərkəzi Bankın 2024-cü ilin sonuna inflyasiya proqnozu 5,1 faizdir. İyul ayında bu göstərici 5,4 % idi. Inflyasiya təzyiqlərinin azalmasını nəzərə alaraq, Mərkəzi Bank pul siyasətini həm də kəmiyyət baxımından yumşaldıb. Mərkəzi Bank cari ildən başlayaraq sterilizasiya əməliyyatlarının həcmi kəskin azalıb. Mərkəzi Bankın maliyyə sabitliyi siyasəti maliyyə bazarlarının stabil fəaliyyətinə yönəlib. 2024-cü ildə də əhalinin və sahibkarların maliyyəyə əlçatanlığı diqqətdə saxlanılıb".

Büdcə müzakirələri bu gün davam edəcək.

□ **Elşad PAŞASOY,**
"Yeni Məsvat"

Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (BCM) İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu və ölkənin sabiq müdafiə naziri Qalant haqda həbs orderləri verməsi kollektiv Qərbdə sözün əsl mənasında ikitirəlik yaradıb.

Əgər ABŞ bu qərarı ən yüksək səviyyədə biabırçılıq adlandırarsa, nə qədər qərbdə olsa, Vaşinqtonun Avropa müttəfiqləri - Böyük Britaniya, Fransa, Niderland, İsveçrə, habelə Kanada onu məmnunluqla qarşılayıb və İsrail baş naziri həmin ölkələrin ərazisinə ayaq basarsa, dərhal həbs olunacağı bildirilib. Avropa Birliyi diplomatiyasının rəhbəri Jozep Borrel Livanın paytaxtı Beyrutda səfəri çərçivəsində həm İsrail hökumətinə, həm də "Hizbullah" hərəkatına atəşkəs təklifini qəbul etmələri üçün təzyiq göstərməyə çağırıb. Amerikalı senator Lindsai Qreham isə BCM-nin Netanyahu-nun həbsinə dair qərarına görə Avropa və Kanadanı sanksiyalarla hədələyib. Bu barədə o, "Foks Nyus"a açıqlamasında deyib. "ABŞ-ın istənilən müttəfiqi - Kanada, Böyük Britaniya, Almaniya, Fransa Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinə kömək etməyə çalışsa, ona qarşı sanksiyalar tətbiq edəcəyik. ABŞ BCM-ə kömək etmək qərarına gələn ölkələrin iqtisadiyyatlarını əzməlidir", - Qreham bildirib. Bəs Qərbdə BCM-in qərarına belə ikili münasibət nə ilə bağlıdır?

"Bütün məqsədlərimizə çatana qədər təzyiqlərə boyun əyməyəcəyik və geri addım atmayacağıq". Netanyahu-nun ofisi Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin həbs qərarını şərh edərkən bildirib. Qeyd edək ki, ABŞ Rusiya, Türkiyə və Azərbaycan kimi BCM-in üzvü deyil, lakin Vaşinqton vaxtilə məhkəmənin Putin haqda analoji həbs orderini alqışlamışdı. Bu da maraqlıdır ki, bu il qonşu Ermənistan Roma Statutunu təsdiqləməklə BCM-ə qoşulan növbəti ölkə olub. Bəs Paşinyan hökuməti bununla hansı məqsəd güdür, planı nədir? Azərbaycana hansısa

Avropa Netanyahu "həbs ediləcək" deyir, ABŞ isə hədələyir...

Qərb yəhudi baş nazirlə bağlı Haaqa məhkəməsinin çıxardığı həbs orderi barədə dilemma qarşındadır - təhlil

pislik etmək, yoxsa? "İsrail baş naziri Benyamin Netanyahu və keçmiş müdafiə naziri Yoav Qallantın həbsinə dair Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsi (BCM) tərəfindən verilən qərarın Yaxın Şərq nizamlaşdırma hər hansı müsbət töhfə vermək ehtimalı çox azdır". **Bunu Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib.** "Rusiya üçün bu cür qərarların heç bir hüquqi qüvvəsi yoxdur.

kimiyət orqanlarının həbsinə dair qərar bu rejimin siyasi ölümünə işarədir. Dünya bu cinayətkar rejimin üzünə qapılarını bağladı", - deyə Salamı bildirib.

Professor Qabil Hüseynlinin "Yeni Müsavat"a bildirdiyinə görə, ABŞ İsrailin bir nömrəli müttəfiqidir və Baydenin mövqeyi təəccüb doğurmamalıdır. Tramp administrasiyasının bundan da yüksək səviyyədə Netanyahu

ropa Birliyi və Qərb dövlətləri dəfələrlə çağırışlar səsləndiriblər ki, İsrail hərbi əməliyyatlar zamanı mülki əhalini nəzərə almalıdır. Amma Netanyahu sərhəd tanımadan qaçqın düşərgələrini, çadırları, məktəbləri bombaladı, mülki əhalinin olduğu yerlərə zərbələr endirilir. HƏMAS üzvündən daha çox dinc fələstinli həlak olub. Onların da çoxu uşaq və qadındır. Buna da təbii ki, etiraz olmalıdır. Hətta BMT

İranla 6 ölkə arasındakı nüvə danışıqları bərpa olunacaq

İran noyabrın 29-da İngiltərə, Fransa, Almaniya və Avropa İttifaqı ilə 6 böyük güc, o cümlədən 3 Avropa ölkəsi və ABŞ arasında dayandırılmış 2015-ci ildə imzalanmış nüvə sazişini bərpa etmək üçün danışıqlar aparacaq.

Musavat.com xəbər verir ki, məlumatı Yaponiyanın "Kyodo" xəbər agentliyi İranın diplomatik mənbələrinə istinadən yayıb.

Cenevrədə baş tutmalı olan danışıqlar ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın yanvarda Ağ Evə qayıdış əfəsinə təsadüf edir.

Tramp 2018-ci ildə ilk administrasiyası zamanı sazişdən çıxıb.

İran, 3 Avropa ölkəsi və vasitəçi kimi çıxış edən Al arasında planlaşdırılan danışıqların prezident Məsud Pezeşki-nin iyulun sonunda prezident İbrahim Reisini əvəzləyərək vəzifəyə başlamasından sonra ölkə ilə keçiriləcək ilk nüvə danışıqları olacaq.

Mənbələr bildiriblər ki, danışıqlarda İranın nüvə proqramı və Avropanın İran aviasirkətlərinə və gəmiçilik şirkətlərinə tətbiq etdiyi sanksiyalara toxunulacağı gözlənilir. İranın xarici işlər nazirinin müavini, İranın nüvə danışıqlarının veteranı Məcid Təxt Rəvançi ölkənin Cenevrədəki nümayəndə heyətinə rəhbərlik edəcək.

Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsi rekord həddə çatı bilər

Rusiya ilin sonuna kimi Ermənistanla ticarət dövriyyəsinin rekord həcmə - 14-16 milyard dollara çatacağını gözləyir.

APA xəbər verir ki, bu barədə Rusiyanın Ermənistandakı səfiri Sergey Kopirkin "İzvestiya" qəzetinə müsahibəsində bildirib.

"Konkret rəqəmlər haqqında danışsaq, artıq 2024-cü ilin birinci yarısında Rusiya ilə Ermənistan arasında ticarət dövriyyəsi 8,3 milyard dollar həddini keçərək, bütün ötən ilin göstəricilərini - 7,4 milyard dolları ötüb, 14-16 milyard dollardır", - deyərək qeyd edib.

Səfir vurğulayıb ki, hazırda Ermənistanda birgə iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsinə başlanılması istiqamətində iş aparılır. Onların Ermənistan sənayesinin inkişafına töhfə verəcəyi nəzərdə tutulur.

Biz bunu hər hansı şəkildə şərh etməyə ehtiyac görmürük, çünki bu qərarlar bizim üçün heç bir hüquqi dəyərə malik deyil", - Peskov bildirib. "Moskva İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu və keçmiş müdafiə naziri Yoav Qallantın həbsinə order verən Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (ICC) legitimliyini tanıyır". Bunu isə Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedyev də Səudiyyə Ərəbistanının "Al Arabiya" telekanalına müsahibəsində deyib. "Rusiya Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin tanıyır və onu qeyri-legitim hesab edir", - Medvedyev qeyd edib.

"Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (BCM) İsrailin baş naziri və keçmiş müdafiə nazirinin həbsinə order verməsi İsrail rejiminin siyasi ölümündən xəbər verir". İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) komandanı general-mayor Hüseyn Səlamı deyib. "İsrail rejiminin ha-

hunu müdafiə edəcəyini gözləyən Q.Hüseynli hesab edir ki, ABŞ yəhudi baş nazirin həbsini alqışlaya bilməz: "Amerikadakı yəhudi komitəsinin təsiri böyükdür, yəvangelistlər Trampı hər zaman dəstəkləyiblər, Bayden hakimiyyəti də bundan kənara çıxmazdı. Çünki ABŞ və İsrail arasın da hərbi-siyasi müttəfiqlik mövcuddur. İndi Vaşinqton öz müttəfiqi haqda həbs qərarını necə dəstəkləsin? Hətta gözləyirəm ki, Tramp Yaxın Şərqdə vəziyyəti daha da ağırlaşdıracaq və Netanyahu-nun əl-qolunu genişləndirəcək".

Qərb dövlətlərinin qərarına gəlincə, professorun fikrincə, onlar ABŞ qədər İsrailə yaxın deyillər: "Üstəlik, burada Netanyahu haqda orderdən söhbət gedir. Yeni Britaniya, Kanada İsrail dövləti ilə münasibətləri korlamırlar. Sadəcə, Qəzzadakı dinc əhalinin öldürülməsini pisləyirlər və Netanyahu-nu müharibə canisi sayırlar. Çünki Av-

sülhməramlılarını belə yaralayblar. İsrail ordusu bütün əndazəni aşdığı üçün bu qərar qəbul edilib. Ancaq düşünürəm ki, həbs orderi, yaxud qınayan bəyanatlar yetərli deyil, Netanyahu-nu dayandırmaq üçün addımlar atıla bilər".

Ötən ilin oktyabrında anklavda hərbi əməliyyatlara başlayandan indiyədək İsrailin hərbi əməliyyatları nəticəsində Qəzza zolağında 44 min 200-dən çox fələstinli həlak olub. Fələstinin Səhiyyə Nazirliyinin məlumatında bildirib. İsrailin Qəzzada həyata keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində ölənlərin sayı 2023-cü ilin oktyabrından bugünədək 44 211 nəfərə yüksəlib, 104 567 nəfər yaralanıb. Livanın Səhiyyə Nazirliyi isə bəyan edib ki, 8 oktyabr 2023-cü ildən bu yana baş verən hücumlar nəticəsində həlak olanların sayı 3754 nəfərə çatıb.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan KTMT-nin Astana sammitində iştirak etməyəcək

Ermənistan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) noyabrın 28-də Astanada keçiriləcək sammitində iştirak etməyəcək.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bunu Rusiyanın təşkilatdakı daimi nümayəndəsi Viktor Vasilyev bildirib.

Onun sözlərinə görə, KTMT sammitində iştirak etməyəcək İrəvan planlaşdırılan sənədlərin qəbul edilməsinə etiraz etmir.

Qeyd edək ki, KTMT-nin sammiti noyabrın 28-də Astanada keçiriləcək. Sammitdə regional və beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olunacaq, bir sıra sənədlər qəbul ediləcək.

Xəbər verildiyi kimi, Donald Tramp ABŞ maliyyə naziri vəzifəsinə tanınmış milyarder Skott Bessentin namizədliyini irəli sürüb. Musavat.com xarici mediaya istinadən xəbər verir ki, Bessent Trampın bir çox iqtisadi təşəbbüslərini, o cümlədən vergilərin azaldılması və xarici məhsullara gömrük rüsumlarının artırılmasını dəstəkləyir. Bundan əlavə, o, kriptovalyutaların fəal tərəfdarı kimi tanınır.

Trampın bu təklifi iqtisadi siyasətində yeni istiqamətlərin işarəsi kimi qiymətləndirilir. Bessentin kriptovalyutalarla bağlı mövqeyi maliyyə dünyasında geniş müzakirələrə səbəb ola bilər.

Bessent "Key Square Group" (KSG) heyc fondunun təsisçisidir.

Tramp "Truth Social" səhifəsində qeyd edib ki, 62 yaşlı Bessent "dünyanın aparıcı beynəlxalq investorlarından biri və geosiyasi və iqtisadi strateq kimi yüksək hörmətə malikdir". Onun sözlərinə görə, nazir namizədi MAGA-nın (Amerikanı Yeniden Möhtəşəm Et - Trampın təşəbbüskarı olduğu kampaniya -red.) "çoxdandır" fəal dəstəkçisi olub: "Skott mənim ABŞ-ın rəqabət qabiliyyətini yaxşılaşdırmaq, ədalət-siz ticarət disbalansını aradan qaldırmaq və iqtisadi artımı prioritetləşdirən iqtisadiyyat yaratmaq siyasətini dəstəkləyəcək. Biz birlikdə Amerikanı zəngin, firavan, əlverişli və ən əsası yenidən möhtəşəm edəcəyik!"

Cənubi Karolina əsilli və Yale Universitetinin məzunu olan Bessent peşəkar dairələrdə böyük sövdələşmələrdə ustalıqına görə Wall Street-in "səssiz qatili" kimi tanınır. Seçilmiş prezidentə yaxın mənbə "Axios"a bildirib ki, onun "Trump dünyasında çoxlu pərəstişkarı var".

Mişlər Maliyyə Qrupunun idarəedici direktoru Glen Capeloya görə, "Skott maliyyə şahinidir və mütləq iqtisadiyyata və bazarlara müsbət təsir göstərəcək.

Avqust ayında "Bloomberg"ə müsahibəsində Bessent özünü "Trump kampaniyasının qeyri-rəsmi məsləhətçisi və sözcüsü" kimi təqdim edib. O, Respublikaçılar

ın seçki kampaniyasında iştirak etmək qərarını belə əsaslandıraraq ki, bu, "ABŞ-ın Avropa tipli sosialist demokratiyasına çevrilmədən bu borc dəliyindən çıxmaq üçün son şansdır".

"Forbes"in məlumatına görə, Bessent bu seçki dövründə Trampa və digər respublikaçılara təxminən 3 milyon dollar ianə edib (bir neçə il ərzində o, 15 milyon dollardan çox pul xərcləyib).

"Associated Press" qeyd edir ki, Bessent Trampın donoru və müşaviri olmamışdan əvvəl demokratlara, xüsusən də Bill Klinton administrasiyasında vitse-prezident Al Qorun kampaniyasına (o, Corc Buşa uduzub) vəsait bağışlayıb. WSJ aydınlaşdırır ki, həmin 2000-ci ildə Bessent Hamptondakı (Nyu-York) evində demokrata dəstək üçün pul yığımı təşkil edəndə Arizonadan olan respublikaçı senator Con Makkeyne pul bağışlamışdı.

"Fox News"dakı köşəsinə Bessent yüksək idxal tariflərini müdafiə edərək, onları "ticarət tərəfdaşlarımızla danışıqlar üçün alət" adlandıraraq. Onun sözlərinə görə, tariflər "Prezidentin xarici siyasət məqsədlərinə nail olmaq üçün faydalı vasitədir" və "xəzinədarlığın gəlirlərini artırma, biznesləri istehsalı bərpa etməyə təşviq edə və strateji rəqiblərin sənaye istehsalından asılılığını azalda bilər".

WSJ yazır ki, Bessent Trampa "3-3-3" siyasəti yeritməyi tövsiyə edib: 2028-ci ilə qədər büdcə kəsirini ÜDM-in 3 faizinə endirmək, deregulyasiya vasitəsilə ÜDM artımını 3 faiz stimullaşdırmaq və gündə əlavə 3 milyon barel neft hasil etmək. Yeri gəlmişkən, Tramp bu yaxınlarda energetika naziri postuna "Liberty Energy" neft şirkətinin rəhbəri Kris Raytın namizədliyini irəli sürüb - o, neft və qaz hasilatının tərəfdarı kimi məşhurlaşmış.

AP-nin məlumatına görə, Bessent tarixdə ilk açıq homoseksual maliyyə naziri, həmçinin ABŞ Senatı tərəfindən təsdiqlənən ilk LGBT Respublikaçı kabinet üzvü olacaq.

WSJ yazır ki, Bessent karyerasının böyük hissəsini 2011-ci ildən 2015-ci ilə kimi investisiya direktoru kimi Soros Fund Management-də (SFM) keçirib. O, şirkəti Böyük Britaniyanın mənzil bazarında qeyri-sabitliyi müşahidə etdikdən sonra Britaniya funtunun çökəcəyinə dair mərc etməyə inandırılardan biri idi. 1992-ci ildə bu mərc şirkətə 1 milyard dollardan çox gəlir gətirdi.

2015-ci ildə Bessent SFM-dən ayrılaraq öz şirkətini qurub, ciddi uğurlar əldə etməyi bacarıb.

Maraqlıdır ki, onun Maliyyə Nazirliyinin rəhbəri postuna ən yaxın rəqibi Cantor Fitzgerald broker şirkətinin baş direktoru milyarder Howard Latnik olub. Milyarder İlon Mask Latnikin namizədliyini açıq şəkildə dəstəkləyirdi.

Qeyd edək ki, Bessentin namizədliyinin açıqlanmasından sonra ilk iş günü keçirilən hərraclarda dolların məzənəsində azalma qeydə alınıb. Analitiklərə görə, bu proses bazar iştirakçılarının Tramp hakimiyyətinin iqtisadi siyasətinə dair gözləntiləri əks etdirir.

Trampın iqtisadi vəzifələrə təyinatları dünya və ABŞ iqtisadiyyatına nələr vəd edir?

Sualı cavablandıran iqtisadçı-ekspert Elman Sadıqovun "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, D.Tramp bütün postlara namizədləri bir prinsipə irəli sürür:

"Bu, sədaqət prinsipidir. Seçim kriteriyaları arasında bu amil üstünlük təşkil edir. Ki, bu adam mənim kampaniyaya dəstək veribmi, mənim görmək istədiyim işləri dəstəkləyirmi. İqtisadi postlara namizədlər də eyni prinsipə irəli sürülüb və bu, bir qədər narahatlıq doğurur. Konkret maliyyə naziri postuna namizəd olan Skott Bessentə gəlincə, o, özəl sektorun təmsilçisidir, heyc-fond rəhbəri olub. Vaxtilə Corc Sorosla birlikdə işləyib. Yəni o, daha çox biznes adamıdır, nəinki dövlət məmuru. Onun maliyyə naziri kimi üstün və mənfəət tərəfləri var. Müsbət tərəfləri budur ki, çox yaxşı maliyyəçidir, iqtisadi gerçəklikləri gözəl bilir, analitik qabiliyyəti güclüdür. Mənfəət tərəflərindən biri Trampa bəzi mübahisəli məsələlərdə eyni mövqedən çıxış etməsidir. Lakin burada çox maraqlı bir məqam var. Tramp idxala dərhal tariflərin tətbiqinin tərəfdarıdırsa, Bessent daha çox onlardan danışmaq üçün alət kimi istifadə etməyi üstün sayır. O, tariflərin tətbiqini deyil, tətbiqi ehtimalını əsas götürməklə üstün mövqedən danışmaq aparılmasını düzgün sayır. Bütün bunlarla yanaşı, o da Tramp kimi yüksək rüsumların təsiriə inanır. O, dövlət məmuru deyil, özünün biznes maraqları olan adamdır. Doğrudur, nazir təyin olunan kimi biznesdən çəkilecək, lakin bu, maraqlar toqquşması amilini istisna etmir".

Ekspertə görə, Trampın seçkiqabağı verdiyi vədlərdən hansını yerinə yetirəcəyi maraqlıdır. Trampın "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, D.Tramp bütün postlara namizədləri bir prinsipə irəli sürür: "Bu, sədaqət prinsipidir. Seçim kriteriyaları arasında bu amil üstünlük təşkil edir. Ki, bu adam mənim kampaniyaya dəstək veribmi, mənim görmək istədiyim işləri dəstəkləyirmi. İqtisadi postlara namizədlər də eyni prinsipə irəli sürülüb və bu, bir qədər narahatlıq doğurur. Konkret maliyyə naziri postuna namizəd olan Skott Bessentə gəlincə, o, özəl sektorun təmsilçisidir, heyc-fond rəhbəri olub. Vaxtilə Corc Sorosla birlikdə işləyib. Yəni o, daha çox biznes adamıdır, nəinki dövlət məmuru. Onun maliyyə naziri kimi üstün və mənfəət tərəfləri var. Müsbət tərəfləri budur ki, çox yaxşı maliyyəçidir, iqtisadi gerçəklikləri gözəl bilir, analitik qabiliyyəti güclüdür. Mənfəət tərəflərindən biri Trampa bəzi mübahisəli məsələlərdə eyni mövqedən çıxış etməsidir. Lakin burada çox maraqlı bir məqam var. Tramp idxala dərhal tariflərin tətbiqinin tərəfdarıdırsa, Bessent daha çox onlardan danışmaq üçün alət kimi istifadə etməyi üstün sayır. O, tariflərin tətbiqini deyil, tətbiqi ehtimalını əsas götürməklə üstün mövqedən danışmaq aparılmasını düzgün sayır. Bütün bunlarla yanaşı, o da Tramp kimi yüksək rüsumların təsiriə inanır. O, dövlət məmuru deyil, özünün biznes maraqları olan adamdır. Doğrudur, nazir təyin olunan kimi biznesdən çəkilecək, lakin bu, maraqlar toqquşması amilini istisna etmir".

Ekspertə görə, Trampın seçkiqabağı verdiyi vədlərdən hansını yerinə yetirəcəyi maraqlıdır. Trampın "Yeni Müsavat"a dediyinə görə, D.Tramp bütün postlara namizədləri bir prinsipə irəli sürür: "Bu, sədaqət prinsipidir. Seçim kriteriyaları arasında bu amil üstünlük təşkil edir. Ki, bu adam mənim kampaniyaya dəstək veribmi, mənim görmək istədiyim işləri dəstəkləyirmi. İqtisadi postlara namizədlər də eyni prinsipə irəli sürülüb və bu, bir qədər narahatlıq doğurur. Konkret maliyyə naziri postuna namizəd olan Skott Bessentə gəlincə, o, özəl sektorun təmsilçisidir, heyc-fond rəhbəri olub. Vaxtilə Corc Sorosla birlikdə işləyib. Yəni o, daha çox biznes adamıdır, nəinki dövlət məmuru. Onun maliyyə naziri kimi üstün və mənfəət tərəfləri var. Müsbət tərəfləri budur ki, çox yaxşı maliyyəçidir, iqtisadi gerçəklikləri gözəl bilir, analitik qabiliyyəti güclüdür. Mənfəət tərəflərindən biri Trampa bəzi mübahisəli məsələlərdə eyni mövqedən çıxış etməsidir. Lakin burada çox maraqlı bir məqam var. Tramp idxala dərhal tariflərin tətbiqinin tərəfdarıdırsa, Bessent daha çox onlardan danışmaq üçün alət kimi istifadə etməyi üstün sayır. O, tariflərin tətbiqini deyil, tətbiqi ehtimalını əsas götürməklə üstün mövqedən danışmaq aparılmasını düzgün sayır. Bütün bunlarla yanaşı, o da Tramp kimi yüksək rüsumların təsiriə inanır. O, dövlət məmuru deyil, özünün biznes maraqları olan adamdır. Doğrudur, nazir təyin olunan kimi biznesdən çəkilecək, lakin bu, maraqlar toqquşması amilini istisna etmir".

cəyi maraqlı doğuran məsələdir: "İndidən bilmək olmaz ki, Tramp prezident seçkiləriərəfəsində verdiyi vədlərdən hansıları hakimiyyəti dövründə həyata keçirmək istəyəcək, hansı vədlərin reallaşmasına Amerika dərin dövləti - böyük güclər imkan verəcək. Elə məsələlər var ki, onların həlli heç Trampın da səlahiyyəti, imkanları daxilində deyil. Bəzi vədlər var ki, onların reallaşdırılması ABŞ-ın təhlükəsizliyinə gətirib çıxara bilər, ona görə də ABŞ oturuşmuş dövlətçilik sisteminin buna qol qoyacağı real görünür. Yəni bütün bunlar o deməkdir ki, proseslərin axarını, nəticələrini düzgün qiymətləndirmək üçün müəyyən zamana ehtiyac var".

E.Sadıqov bildirir ki, kriptovalyutaya maliyyə aləti kimi baxılması vacibdir: "Qeyri-maddi aktivdir. Bessent ABŞ-ın bütün kriptovalyutaları toplamasını təklif edir. Burada bir sıra məqamlar var. Belə ki, hazırda global bank sistemi çirklə pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi prosesindən demək olar ki, tamamilə kənardadır. Bu sahədə kriptovalyutaların rolu sürətlə artır ki, artıq bu da heç kim üçün sirr deyil. Bu şərtlər daxilində kriptovalyuta bazarını genişləndirmək, təşviq etmək hansı nəticələrə səbəb ola bilər? Suala birmənalı cavab vermək mümkün deyil. Çünki kriptovalyuta bazarının tənzimlənməsinə hələlik nail olunmayıb, burada çirklə pulların yayılmasının qarşısını alan mexanizm yoxdur. Bütün bunların fonunda ABŞ-ın kriptovalyutaları alıb yığması özü böyük təhdidlər formalaşdıracaq addım olar".

ABŞ idxala yüksək tariflər tətbiq edərsə, bu, iqtisadi daralmaya gətirib çıxara bilər: "Tariflərin yüksəldilməsi ilk növbədə ölkədə inflyasiyanı artıracaq. Bu halda isə faizləri aşağı salmaq mümkün olmayacaq. Yüksək faizlər isə iqtisadiyyata daha az investisiya axını deməkdir ki, bu da son nəticədə ümumilikdə ABŞ iqtisadiyyatında artımı bloklaşdıracaq bərabərdir. ABŞ-ın dövlət borcu rekord həcmə çatıb. Təkcə Çinə dövlət qiymətli kağızlarına görə 800 milyard dollardan yuxarı borc var və ABŞ o kağızlara görə Çinə faiz ödəyir. Çin bir tərəfdən, Trampın yüksək idxal rüsumları ABŞ-ın müttəfiqləri ilə münasibətlərini dayandırması, yaxud problemlə dalana dirəməsi təhlükə yaradır. Aydın məsələdir ki, idxala yüksək tariflər qarşı tərəflərin də ABŞ mallarına münasibətdə eyni addımı atmasına səbəb olacaq. ABŞ-ın yalnız öz daxili bazarı hesabına inkişaf etməsi isə mümkün deyil".

Müəssisimiz Tramp hakimiyyətinin ən böyük təhlükəni neft bazarına yaraşdıracağını gözləyir: "Tramp ABŞ-ın neft hasilatını artırmasının tərəfdarıdır. Eləcə də hasilatçıların bazara çıxarılacaq həcmi artırılmasına qarşıdır, birinci hakimiyyəti dövründə OPEK-ə qarşı kartel sövdələşməsi iddiası ilə məhkəmə işi açılmasının təşəbbüskarı olub. Bu isə bazarda böyük həcmdə artıq təklif yaratmaqla qiymətlərin kəskin düşməsinə gətirib çıxara bilər".

Qeyd edək ki, D.Tramp milyarder İlon Maska da öz hökumətində yer verir. E.Sadıqova görə, Maskın biznes idarəçiliyi sahəsində böyük uğurları var: "Bütün texnoloji nailiyyətlərinə baxmayaraq, Maskın dünyagörüşündə qeyri-adi inanclar da xeyli yer tutur. Öz övladına İsa peyğəmbərin nişanəsi sayılan X adını qoyması Maskın dini-mistik inanclara münasibətdən xəbər verir. Onun əsas məqsədi 12 övladının iştirakı ilə böyük ailə xanədanı-biznes imperiyası formalaşdırmaqdır. Bu baxımdan, onun ABŞ bürokratiyasını içdən öyrənmək istəməsi təbiidir. Bu, həm də ona administrasiya içində əlaqələr yaratmaq imkanı verəcək".

Q **Dünya SAKİT,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-in yeni prezidenti Donald Trampın öz vəzifəsinin icrasına başlamasına iki aydan da az qalır. Dünyada davam edən və global sülhə təhlükə kəsb edən proseslər üçün isə bu, heç də az müddət deyil. Söhbət öncəliklə Ukrayna-Rusiya müharibəsindən gedir.

Bir çox siyasi müşahidəçilərə görə, ölkənin hazırkı prezidenti Co Baydenin planı belədir ki, Tramp hakimiyyətə gələndə qədər Ukraynanı mümkün qədər gücləndirsin. Bu barədə "Bloomberg" öz mənbəsinə istinadən məlumat yayıb.

Mənbənin bildirdiyinə görə, strategiya Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskiyə kömək etmək və hərbi əməliyyatların davam edəcəyi təqdirdə Kiyevin Rusiyaya cavab vermək potensialına malik olduğunu göstərmək məqsədi daşıyır.

Bu arada rusiyapərəstliyi ilə tanınan hərbi analitik və keçmiş amerikalı kəşfiyyatçı bildirib ki, Bayden Tramp vəzifəyə başlamazdan əvvəl nüvə müharibəsi başlada bilər.

"Bild" nəşri isə yazıb ki, Kreml Ukraynanı üç yerə bölmək niyyətindədir. Bildirilir ki, bu ssenari Rusiya Müdafiə Nazirliyinin məxfi sənədində öz əksini tapıb. Putinin Ukrayna

yirdi. Təbii ki, bunu deyərəkən o özü də yaxşı anlayırdı ki, belə bir ciddi qarşıdurmanı nə bir günə, nə də bir aya bitirmək mümkün deyil. Bu səbəbdən onun dediyi "bir gün" şərti deyimdən başqa heç nə deyildi. Belə bir çağırışı etməklə Tramp demək istəyirdi ki, mən bu müharibəni mümkün qədər tez bitirməyə çalışacam. Ancaq necə?

Trampın Ağ Evdəki kürsüyə oturmalarına iki aya yaxın zaman qaldığı bir vaxtda fəaliyyətdə olan prezident Co Baydenin Ukraynaya Rusiya ərazisinin dərinliklərinə ABŞ silahları ilə hücum etmək razılığını verməsi vəziyyəti əsaslı şəkildə dəyişdi. Ukrayna bu razılıqdan istifadə edərək Rusiyaya ərazisində ciddi fəsadlara səbəb olan zərbələr endirdi. Rusiya isə bunun qarşılığına indiyə qədər Ukrayna ilə müharibədə istifadə etmədiyi ballistik raketdən istifadə etməklə verdi.

Mən bu barədə dəfələrlə demişdim ki, Rusiyanın arse-

Gizli Ukrayna planının "şifrələri": yeni iddialar - yanvarın 20-dək...

Fikrət Yusifov: "Putin bununla göstərdi ki, artıq sözdən işə keçəcək"
Sona Əliyeva: "'Polşa ssenarisi' indi Ukrayna üzərində tətbiq edilə bilər"

tin bununla da göstərdi ki, o artıq sözdən işə keçəcək.

Putinin başladığı bu müharibədə geriye bir başqa yolu olsaydı, o halda nüvə müharibəsi təhlükəsinin hələ ki uzaqda olduğunu düşünmək mümkün idi. Lakin Qərb də anlayır ki, Ukraynanın Rusiyaya uzaqvuqan raketlərlə hücumu Rusiya hakimiyyətinin ölkəsinin nüvə doktrinasında müvafiq dəyişikliklər etməsindən sonra çox ağır nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Sabiq nazir Trampın indiki davranışlarının seçki-öncəsi dedikləri ilə üst-üstə

mənsub olduğu Respublikalar Partiyasının nüfuzunu yetərincə qaldıracaq və heç şübhəsiz ki, Nobel sülh mükafatına layiq görülməkdir...

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva hesab edir ki, Rusiya nüvə silahından istifadəyə hazır görünür, amma bunun bir əməli var: "Düşünürəm ki, indiki mərhələdə nüvə silahından istifadə üçün "yaşıl işıq" hələ ki yandırılmayıb. Doğrudur, Rusiya nüvə silahından istifadəyə hazır görünür, amma indiki məqamda bu, sadəcə, əzələ nümayişidir. Məsələ

Rusiya ordusu Xarkovu bombalayıb, yaralananlar var

Rusiya ordusu Xarkovun mərkəzini bombalayıb. APA "Unian"a istinadən xəbər verir ki, yaralananların sayı 23 nəfərə çatıb. "S-400" raketləri ilə Xarkova zərbə nəticəsində 40-dan çox yaşayış binası zədələnib.

Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski Xarkovda raket zərbəsindən sonra xilasətmə əməliyyatının keçirildiyini bildirib. Onun sözlərinə görə, Rusiya kütləvi surətdə zərbə dronları ilə Zaporijyeyə hücum edib, nəticədə bir uşaq yaralanıb.

Eyni zamanda Odessa da hücumu məruz qalıb.

Putin Ukrayna ilə sülh prosesinə hazır olduğunu bir daha təsdiqləyib

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Ukrayna ilə bağlı sülh prosesinə başlamağa hazır olduğunu dəfələrlə vurğulayıb. Musavat.com xəbər verir ki, Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov bu barədə məlumat verib.

Peskov ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti Donald Trampın komandasının Rusiya-Ukrayna münaqişəsinin həlli üzərində işləmək niyyətində olduğunu qeyd edərək bildirib ki, Putin sülh prosesinə başlamağa hazır olduğunu bir neçə dəfə bəyan edib.

nanın parçalanması ideyasını ABŞ-ın yeni prezidenti Trampa təqdim etmək niyyətində olduğu iddia edilir. Moskvanın şərti odur ki, Rusiya "Ukraynanın əhəmiyyətli ərazilərini" saxlamalı, Ukraynanın özü isə NATO-ya daxil olmaq planlarından əl çəkməlidir.

"Sənəddən belə çıxır ki, Kreml Ukraynanı "üç hissəyə" bölmək niyyətindədir. Ölkənin bütün şərq (Donetsk, Luqansk, Zaporijye və Xerson vilayətləri), eləcə də Krım Rusiyaya keçməlidir".

Tramp Putinin "yol xəritəsi" ilə hərəkət edəcək, yoxsa özününkü ilə?

Sabiq maliyyə naziri, siyasi və iqtisadi məsələlər üzrə şərhçi Fikrət Yusifov Rusiyanın nüvə silahlarından başqa da təhlükəli silahlara sahib olmasından söz açdı: "Trampın seçkilərdə qalib gəlməsindən sonra Rusiya-Ukrayna müharibəsinin daha da alovlandığına şübhə oluruq. Tramp seçkilərdən əvvəl çıxışlarında - mən bu münaqişəni bir günə bitirəcəm - de-

nalında nüvə silahına qədər digər təhlükəli silahlar da mövcuddur. Sadəcə, Rusiya hələlik onlardan istifadə etmir. Göründüyü kimi, Rusiya zərurət yarandığı üçün bu silahların bir növündən istifadə etdi. Rusiya ABŞ başda olmaqla, Qərbə xəbərdarlıq etdi ki, daha bir addım da atacağıız təqdirdə, biz bunun cavabını atdığımız raketə nüvə başlığı bağlayaraq verəcəyik - bunu istəyirsinizsə, buyurun. Rusiyanın bu addımından sonra Ukrayna Qərbin ona verdiyi uzaqvuqan raketlərdən istifadəni dayandırıb. Sual olunur, Qərbin verdiyi raketlərlə hücumu razılıq verilib və bu hücum başlandılsa, Ukrayna nədən başladığı hücumu davam etdirmir?

Qərb, başda ABŞ olmaqla, indi tam anladı ki, onun Ukraynaya verdiyi raketlərlə növbəti hücumu cavab olaraq Rusiya nüvə silahından istifadə edə bilər. Putinin son çıxışında Qərbi və Ukraynanı nüvə silahı ilə açıq təhdid etməsinin açması da budur. Pu-

düşmədiyinə də toxundu: "Bəs Donald Tramp nədən Rusiya-Ukrayna müharibəsində ABŞ və Böyük Britaniyanın təhriki ilə başladılmış yeni mərhələ ilə bağlı susur? Axı indi baş verənlər onun seçkiqabağı səsləndirdiyi "mən bu müharibəni bir günə bitirəcəm" çağırışlarına tam ziddir. Tramp indi 8 il öncə hakimiyyətə ilk dəfə gəldiyi vaxtlarda olduğu kimi yalnız biznesmen təkəkkürü ilə düşünür. İndi o artıq böyük siyasətin böyük fiquru kimi ortadadır. İndi o, baş verənləri seyr edir. Nə qədər ki, Ağ Evdəki kürsüsünə oturmayıb, çalışacaq ki, bu müharibəyə müdaxilə etməsin. O, yaxşı bilir ki, hərbi eskalasiya nüvə müharibəsi səviyyəsinə yüksələrkən Qərb də, Şərq də, bütün dünya da ondan bu təhlükəni durdurmağı xahiş edəcək. Belə bir müraciət olarsa, o halda Tramp kürsüyə oturmazdan öncə prosesə müdaxilə edəcək və gərginliyin nişanlanmasına nail olacaq. Bununla da Tramp özünün və

ondan ibarətdir ki, Moskva strateji nüvə silahlarından istifadənin Rusiya dövlətçiliyinin sonu olacağını fərqləndirir. Amma taktiki nüvə bombasından istifadə qırmızı qovluqla məsədir. Yəni bu hər an baş verə bilər. Belə olan halda da Kremli ciddi təhdidlər gözləyir. Putin hakimiyyətinin daha ağır sanksiyalarla üzləşməsi mümkündür. Co Baydenin Ukraynanı silahlandırması isə Kiyevin danışıqlar masasına nisbətən güclü getməsi üçündür. Ukrayna Belqorod və Kursk uğrunda yeni həmlələrə hazırlaşacaq. Məsələ ərazilərin dəyişdirilməsi ilə bağlıdır. Ukrayna Qərb tərəfindən platsdarma çevrildiyinin fərqləndirir. Ona görə də prosesdən mümkün qədər az itki ilə çıxmaq niyyətindədir. Tramp isə Ukraynanın güzəştə getməyəcəyi təqdirdə onun ərazilərinin Avropa dövlətləri arasında bölüşdürülməsi üzərində düşünür ki, bu da üçüncü dünya savaşının qarşısını alacaq yeganə vasitədir. Çünki Rusiya Donbasdan

və Krımdan əl çəkməyəcək. Ukraynanın indiki mərhələdə üç, hətta dörd hissəyə parçalanıb bölüşdürülməyi də istisna deyil. Amma bu indiki yox, gələcək perspektivdə, yeni ən son variantda mümkündür. Bayden və Tramp, sadəcə icraçılardır, bu, ABŞ dərin dövlət sisteminin projesidir. Ukraynada Qərb məğlub olarsa, Rusiyanın əks-hücumu bütün Avropanı silkələyə bilər. Ona görə də kartların yenidən paylandığı dövərdə Qərb koalisiyası da proseslərdən minimum az itki ilə

çıxmaq niyyətindədir. Bir sözlə, 80 il əvvəl SSRİ ilə Almaniya arasındakı "Polşa ssenarisi" indi Ukrayna üzərində tətbiq edilə bilər. Amma bu dəfə üçüncü dünya savaşına reallaşacaq mı, onu yanvarın 20-dən sonrakı proseslərdə görmək mümkündür. Yeni Vəşinqtonla Kreml Ukrayna savaşının birdəfəlik həllində indiki mövqe uyğunluğuna daha yaxındır. Sadəcə, bir qədər redaktə və korrektəyə ehtiyac var".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
 "Yeni Məsəlat"

Ərzaq məhsullarının qida standartlarına uyğunluğu məsələsi istənilən ölkədə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan da təbii ki, istisna deyil. Məlumatlara görə, paytaxtda müştəri marketlərin birindən 2 növ kərə yağı alıb. Həmin şəxs iddia edib ki, yağları əritdikdən sonra tünd rəngli maye alınıb. Alıcı videoda bildirib ki, bu, kərə yağına yox, maşın yağına bənzəyir. Görüntülər sosial şəbəkələrdə paylaşılib.

Məsələ ilə bağlı sözügedən marketin münasibəti belə olub ki, mağazalarında təqdim edilən bütün qida məhsulları müvafiq dövlət qurumu tərəfindən yoxlamalara cəlb edilir: "Yalnız keyfiyyət və təhlükəsizlik göstəriciləri uyğun olan məhsulların satışı həyata keçirilir. Sözügedən məhsulun qida təhlükəsizliyi sertifikatı mövcuddur".

Öz növbəsində Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən (AQTA) bildirilib ki, sosial şəbəkədə yayılan görüntü nəzarətə götürülüb: "Araşdırmaların nəticəsi barədə məlumat veriləcək. İstehlakçılardan xahiş

Maşın yağına bənzər kərə yağları...

Yediyimiz ərzağın mənşəyi ilə bağlı şok iddialar

edən digər əsas ölkələrdən biridir. Rusiya məhsulları daha ucuz olduğu üçün geniş yayılıb. Ekspertlərə görə, bəzi məhsulların tərkibində bitki yağlarının qarışdırılması halları müşahidə edilir. Belarusdan gətirilən kərə yağları isə daha keyfiyyətli məhsul hesab edilir. Adətən təbii süd yağından istehsal olunur və MDB məkanında tanınır. Ukraynadan gətirilən yağlar da həm ucuz, həm də keyfiyyət baxımından orta səviyyədə qiymətləndirilir. Lakin bəzi məhsullarda qarışıqların olması ehtimal olunur.

Avropa ölkələrindən (Pol-

Hüseynov mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a fikirlərini bölüşüb: "Çox təəssüflər olsun ki, etiket məlumatları ilə istehlakçıların aldadılması daim gündəmədir və digər ölkələrdə də bu problem həll olunmayıb. İstehlakçılar istəyirlər ki, mallarını ölçməz etsinlər, oradakı təkrar qarışdırıqları inqredientləri gizlətsinlər və s. İstehlakçı hüquqlarını qoruyan təşkilatlar və AQTA kimi dövlət qurumları bunun qarşısını almağa cəhd edir. AQTA bu sahədə son illər bəzi işlər görüb. Azad İstehlakçılar Birliyinin qaldırdığı məsələ üzrə qendlərə kim-

ya Ekstra №3"ün üzərində yazılır ki, tərkibində bitki yağı var, hansı bitki yağıdır, yazılmır, bitki yağlarının axı çeşidi çoxdur. Güman edirik ki, bu, palma yağıdır. Palma yağı qida üçün olan yağları normal yağlardır. Yaxud "Tulçinskaya", guya 72,5% kərə yağıdır. Yenə də üstündə bitki yağı yazılır.

"Şedroe Leto" yağının üzərində də bitki yağı yazılıb. Yaxud Yunanıstandan daxil olan "Vero Greco" yağının etikətində zeytun şəkli var, yamyaşıl, cəlbədidir. Lakin üzərinə baxırsan, məlum olur ki, bunun tərkibində zeytun yağı-

Yeni doğulan körpələri öpmək olmaz, çünki...

Yeni doğulan körpələrin immun sistemi tam inkişaf etmədiyi üçün onlar infeksiyalara qarşı həssasdırlar. İlk üç ay ərzində körpələrin immun sistemi böyüklərlə müqayisədə daha az sayda infeksiya ilə mübarizə aparan hüceyrə ehtiva edir. Bu da böyüklərdə yüngül simptomlara səbəb olan infeksiyaların körpələrdə həyatı təhlükə yarada biləcəyi mənasına gəlir.

BAKU.WS xəbər verir ki, Böyük Britaniyada fəaliyyət göstərən Dr. Karan Raj TikTok-da paylaşıdığı bir video ilə körpələri öpməyin təhlükələrinə diqqət çəkib. Bu paylaşım sosial mediada minlərlə insan tərəfindən müzakirə edilib və bir çoxunun bu mövzuda məlumsız olduğunu göstərib.

Böyük Britaniyada yerləşən "Lullaby Trust" təşkilatının keçən il apardığı bir sorğuya görə, yeni valideynlərin 54%-i, infeksiya risklərini bilmədən, dostlarının və ailə üzvlərinin körpələrini öpməsinə icazə verib.

Məsələn, herpes virusu böyüklərdə sadəcə dodaq uçularına səbəb olduğu halda körpələrdə ciddi xəstəliklər yarada bilər. Virus yalnız körpənin gözlərini, ağzını və ya dərisini təsirləndirirsə, antiviral müalicə ilə sağalma mümkündür. Ancaq infeksiya sistemli hala gəlib orqanlara yayılırsa, ölümcül ola bilər. Xüsusilə həyatın ilk dörd həftəsində körpələr herpes virusuna qarşı olduqca müdafiəsizdirlər.

Bundan əlavə, körpələr qrup B streptokok (GBS) kimi hüceyrədaxili bakteriyalara qarşı da həssasdırlar. GBS böyüklərin həzm və ya cinsiyyət yollarında zərərsiz şəkildə mövcud ola bilər, lakin körpələrdə sepsis, sətəlcəm və menenjit kimi ciddi xəstəliklərə səbəb ola bilər. Eynilə böyüklər üçün zərərsiz olan bəzi E. coli növləri körpələrdə ciddi infeksiyalara yol açır.

Yeni doğulmuş körpənin valideynləri qonaqları öpmə və toxunma mövzusunda xəbərdar etməkdən çəkinməməlidir. Körpənin sağlamlığını düşünən bir ziyarətçi bu cür tələblərə anlayışla yanaşmalıdır.

Əgər körpəni öpmək istəyirsinizsə, infeksiya riskini minimuma endirmək üçün bu tövsiyələrə əməl edə bilərsiniz:

Körpənin üzünü və ya ağzını öpməkdən çəkinin, bunun yerinə ayaqlarını və ya başının arxa hissəsini öpə bilərsiniz.

Aktiv bir infeksiyanız varsa, körpəni ziyarət etməkdən imtina edin. Xüsusilə körpə bir aydan kiçikdirsə, bu çox vacibdir. Soyuqdəymə kimi tənəffüs yolu infeksiyalarınız varsa, yaxınlaşarkən maska taxın. Herpes virusundan qaynaqlanan uçqu və ya digər lezyonlarınız varsa, bunları bir sarğı ilə örtün.

Unutmayın ki, yeni doğulmuş körpələr infeksiyalara qarşı olduqca həssasdır. Körpəni öpmək sevgi göstəricisidir, lakin bu sevgi bəzən onların ciddi şəkildə xəstələnməsinə səbəb ola bilər.

olunur ki, qida sahəsində hər hansı bir uyğunsuzluqla rastlaşdıqda araşdırılıb müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün mütləq şəkildə agentliyin "1003" qaynar xəttinə məlumat versinlər".

Yediyimiz ərzağın mənşəyi məhsulun üstündəki etiketə nə dərəcədə uyğundur?

Məlumat üçün deyək ki, Azərbaycanda kərə yağı tələbatının bir hissəsi yerli istehsal hesabına ödənilsə də, əhəmiyyətli bir hissə idxal olunur. İdxal olunan kərə yağlarının əsas mənbələri müxtəlif ölkələrdir. Bu ölkələrdən gətirilən yağlar həm keyfiyyət, həm də qiymət baxımından fərqlənir.

Əsas idxal ölkələrindən olan Yeni Zelandiya Azərbaycana ən çox kərə yağı ixrac edən ölkələrdən biridir. Bu ölkənin yağları yüksək keyfiyyətli sayılır və adətən təbii süd yağından hazırlanır. Misal üçün, "Anchor" kimi tanınmış markalar bu ölkədən gətirilir. Rusiya Azərbaycana kərə yağı ixrac

şə, Almaniya və s.) idxal edilən yağlar isə keyfiyyətli hesab olunur. Bu məhsullar adətən premium segmentə aid olduğu üçün qiymətləri daha yüksəkdir. Türkiyə Azərbaycana müxtəlif yağ məhsulları, o cümlədən kərə yağı ixrac edir. Məhsulların keyfiyyəti adətən orta səviyyədə qiymətləndirilir. İran yağları nisbətən ucuzdur və müəyyən segmentlərdə geniş yayılıb.

Lakin keyfiyyət məsələsindən bəzi istehlakçılar narazılıq edir. Yeni idxal olunan yağların keyfiyyəti ölkədən asılı olaraq dəyişir. Bəzi məhsullar tamamilə təbii süd yağından hazırlansa da, digərlərində bitki yağları qarışığı var.

Mütəxəssislər qeyd edir ki, bəzi idxal məhsullarının üzərində həqiqi tərkib tam göstərilir və istehlakçılar aldanır. Yüksək keyfiyyətli məhsullar baha başa gəlir, ucuz məhsullarda isə qarışıqların olma ehtimalı çoxdur.

İstehlakçı hüquqlarının müdafiəçisi Eyyub

yəvi maddələrin qarışdırılması, ağardılmasına dair AQTA uğurlu iş görüb. Eləcə də suların etiket malları ilə onların mənbəyi barədə dəyişikliklərə nail olub. Kiçik işlər görülür, lakin yağla bağlı məsələ o qədər gediş yayılmış bir problemdir ki, AQTA bunun öhdəsindən gələ bilmir.

Ümumiyyətlə, ölkədə istehlakçı üçün məlumat standartları yoxdur ki, malların üzərində hansı məlumat, hansı şriftlə yazılmalıdır, necə olmalıdır və s. Bu problem yaşanır və təsadüf deyil ki, iki ay öncə Azad İstehlakçılar Birliyi bir neçə malın, yeni spread yağların etiket məlumatlarındakı çatışmazlığı AQTA-ya göndərüb. Eləcə də Yunanıstandan idxal olunan "Vero Greko" 5 litrlik olan yağların etiket məlumatları aldadıcı olduğu barədə AQTA-ya məlumat verilib. Hələ ki ciddi bir dəyişiklik yoxdur. Adları verilən yağlar Rusiyadan, Belarusdan idxal olunur, misal üçün, "Tulçinska-

nın miqdarı 8%-dən çox deyil. Yeni digərləri naməlum yağlardır. Heç onlar da yazılmır ki, nə yağlardır".

Eyyub Hüseynov deyib ki, əgər biz qida təhlükəsizliyinin əsasnaməsinə diqqət etsək, görürük ki, orada malların keyfiyyəti yox, təhlükəsizliyi əsas nəzərdə tutulub: "Yeni keyfiyyət məsələsi demək olar ki, "ma-

sa"nın üstündə qalır, bununla heç kəs məşğul olmur. AQTA-nın sənədi olmadan bir mal belə marketə daxil ola bilməz. Lakin ümumiyyətlə götürsək, Azərbaycan hökuməti bizim qurumları üçün elə bir rahat toxunulmaz şərait yaradıb ki, onlar bundan sui-istifadə edir, istehlakçıları aldadır və bəzi hallarda AQTA bu anormal vəziyyətin qarşısını ala bilmir. Onların cəld yoxlama mexanizmi yoxdur. Bir yerdə təhlükəli mal satılırsa, onların ixtiyarı yoxdur ki, bunun qarşısını alsınlar. Lakin bir saatdan sonra ən təhlükəli mal istehlakçının əlində olur. Bu kimi anor-

mal hal aradan qaldırılmalıdır. Hökumət AQTA-nın əsasnaməsində dəyişikliklər aparmalıdır. AQTA cəld yoxlama imkanlarına malik olmalıdır".

Qeyd edək ki, dünyada yağın keyfiyyəti və təhlükəsizliyinə nəzarət qida təhlükəsizliyi standartları, dövlət qurumları və müstəqil nəzarət mexanizmləri vasitəsilə aparılır. Bu proses müxtəlif ölkələrdə fərqli üsullarla həyata keçirilir, lakin ümumi məqsəd istehlakçıların sağlamlığını qorumaq və məhsulun keyfiyyətinə zəmanət verməkdir. Misal üçün, Avropa İttifaqına (Aİ) aid ölkələrdə tənzimləyici orqan Avropa Qida Təhlükə-

sizliyi Təşkilatı (EFSA) sayılır. Aİ-də kərə yağı və digər yağların tərkibindəki maddələr (süd yağı, bitki yağları və digər qatqılar) dəqiq şəkildə tənzimlənir.

"Kərə yağı" termini yalnız 80-90% süd yağından ibarət məhsullara aid edilə bilər. Etikət məlumatları məcburidir və bütün tərkib maddələri dəqiq şəkildə göstərməlidir. Məhsulların istehsalından əvvəl və bazara çıxarıldıqdan sonra laborator analizlər aparılır. Aldadıcı məlumat verən və ya standartlara uyğun olmayan məhsullar dərhal bazardan çıxarılır və şirkət cərimələnir.

■ **Ataq MİRAYİQ,**
"Yeni MİSAVAT"

Türkiyənin nüfuzlu TRT telekanalı “Qarabağ” Futbol Klubunun yaradılışı və onun tarixi mücadiləsinə həsr olunmuş möhtəşəm bir sənədli film təqdim edib. Musavat.com xəbər verir ki, “Heyrətamiz və təsirli” olaraq xarakterizə olunan bu film, “Qarabağ” klubunun Ağdamdan başlayan uzun və çətin yolunu, onun bu gün beynəlxalq səviyyədə qazandığı uğurları əks etdirir.

Film 1951-ci ildə Ağdam şəhərində əsası qoyulmuş “Qarabağ” klubunun ilk günlərindən başlayaraq müasir dövrdə əldə etdiyi uğurlara qədər olan tarixi əhatə edir. Xüsusilə Ermənistanın işğalı səbəbindən məcburi köçkün vəziyyətinə düşən klubun qarşılaşdığı çətinliklər və ona baxmayaraq yaşadığı yüksəliş təsirli şəkildə təqdim olunur.

Film “Qarabağ” klubunun Azərbaycan Premyer Liqasındakı uğurlarından tutmuş, UEFA Avropa Liqası və Çempionlar Liqasında qazandığı nailiyyətlərə qədər geniş tarixi mərhələləri əhatə edir. Klubun Avropa səviyyəsində uğurları, Azərbaycan futbolunun dünya miqyasında tanınmasına mühüm töhfə verib. Filmdə klubun keçmişini əks etdirən arxiv görüntüləri, oyundan dramatik anlar və azarkeşlərin emosional dəstəyi yer alır. Həmçinin klubun keçmiş və indiki oyunçuları, rəhbərləri və azarkeşləri ilə müsahibələr filmin təsir gücünü daha da artırır.

TRT-nin hazırladığı bu sənədli film yalnız futbolu deyil, həm də Qarabağın və onun insanlarının mədəniyyətini, tarixini və mübarizəsini dünyaya tanımaq məqsədi daşıyır. Film azərbaycanlıların Qarabağa olan

“Qarabağ” və Qarabağ haqda təsirli film

sevgisini və klubun bu sevginin simvoluna çevrilməsini uğurla çatdırır. “Qarabağ” - yalnız bir klub deyil, bir həyat mücadiləsidir” deyə təqdim olunan bu film tamaşaçıların qəlbinə fəth edərək Qarabağ ruhunun böyükliyünü dünyaya nümayiş etdirir. Bu əsər “Qarabağ” azarkeşləri üçün tarixi bir miras, beynəlxalq ictimaiyyət üçün isə böyük bir ilham mənbəyidir.

“Qarabağ” haqda özümüz niyə belə təsirli sənədli film çəkə bilmirik? Yaxud çəkmişikmi? Xatırladaq ki, bu ilin mart ayında Heydər Əliyev Mərkəzində “Qarabağ FK - 30 mövsüm səfərdə” tammetrajlı sənədli film təqdim olunub. Film Bakı Media Mərkəzi, İctimai Televiziya və “Salnamefilm” studiyasının bir-

gə istehsalı, Mədəniyyət Nazirliyinin dəstəyi ilə ərsəyə gəlib. Qeyd edək ki, 2023-cü ildə lentə alınan film Azərbaycan futbolunun şöhrətini dünyaya tanıdan “Qarabağ” klubuna həsr olunub.

Üç hissədən ibarət film “Qarabağ” klubunun hekayəsidir. Vətəndən didərgin düşsə də, ayaqda qalmaq və sonda doğma yurda qayıtmaq arzusunun itirməyən kiçik əyalet klubunun ölkənin əsas futbol komandasına çevrilmək hekayəsi “Qarabağ”a könül verən, eləcə də bütün futbol azarkeşləri tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Mövzu ilə bağlı **millət vəkili Fazil Mustafa** “Yeni Müsavat”a danışdı. Millət vəkili Türkiyənin nüfuzlu TRT telekanalının “Qara-

bağ” Futbol Klubu haqda çəkdiyi filmi hələ ki seyr etmədiyini deyib: “Bu filmi izləməmişəm, amma peşəkarlığına şübhəm yoxdur. Düşünürəm ki, belə ciddi bir auditoriyada bu cür filmin çəkilməsi həm Azərbaycanın, həm də idmanımızın böyük təbliğatıdır. Futbolumuzun avanqardı sayılan bir klubun bu şəkildə tanınması olduqca önəmlidir.

Amma bir sual yaranır: niyə belə filmlər bizdə çəkilmir? Biz hələ də meyxanaçıların və digər “xanaçıların” təbliğatını bitirməyi gözləyirik. Bəlkə də bu mərhələ tamamlandıqdan sonra elm və idman sahəsində uğur qazanan şəxslərin təbliğatına daha çox diqqət yetirilir.

Əslində bu işi biz özümüz görməliyik. Lakin müvafiq

Özümüz niyə çəkə bilmirik?

strukturların fəaliyyətdə ləngliyi, müəyyən dərəcədə, bu boşluğun qarşısında Türkiyənin peşəkarları tərəfindən doldurulmasına səbəb olur. Biz elə etməliyik ki, uğurlu layihələrimizi özümüz peşəkarlıqla təqdim edək. Bu, həqiqətən də düşündürücü məsələdir və gələcəkdə buna ciddi yanaşmalıyıq”.

O ki qaldı Qarabağa aid təsirli filmin çəkilməsinə, milli kinomuzda Birinci Qarabağ münaqişəsinə həsr olunan bir neçə film var. Onlardan “Fəryad”, “Dolu”, “Biz qayıdacağıq” kimi filmlərin adlarını qeyd etmək olar. Lakin Vətən müharibəsindən sonra hələ ki ortaya sanballı, yaddaşlarda qalacaq film demək olar ki, ərsəyə gəlməyib. Yalnız bu il 2 avqust Azərbaycan Kinosu Günündə 44 gün sürən Vətən müharibəsinə həsr olunan rejissor Emin Əfəndiyevin 43 dəqiqəlik “Tənha insanın monoloqu” adlı qısametrajlı bədii filmi təqdim olunub.

Xalq artisti, tanınmış rejissor-aktyor Şeyx Əbdül Mahmudov mövzu ilə bağlı danışarkən bildirib ki, Vətən müharibəsi, Qarabağ münaqişəsi, Zəfərimiz ilə bağlı filmlərin çəkilməsi üçün zamanə ehtiyac var: “Müharibənin zahirə əlamətləri - əzəmətli silahlar, toplar, tüfənglər, qan tökülməsi və digər görünən tərəflər - sadəcə bundan ibarət deyil.

Bu hadisələrin arxasında böyük siyasi oyunlar, xəyanətlər, insan taleləri və həmin talelərin necə məhv edilməsi dayanır. Yeni bu məsələlərə kompleks yanaşmaq vacibdir.

Təəssüf ki, Qarabağla bağlı bəzi prodakşınların çəkdiyi filmlərdə daha çox zahirə tərəfləri - toplara, tüfənglərə, döyüş səhnələrinə və ölümlərə diqqət yetirilir. Halbuki əsl diqqət tələb edən məsələlər dövlətimizin və vətəndaşlarımızın taleyi, xalqımızın aqibəti, minillik milli-mənəvi dəyərlərimizin məhv edilməsi, oğurlanması, təhrif edilərək, satılmasıdır.

Yeni bütün bunlar kompleks şəkildə və mərhələ-mərhələ ortaya çıxır. Bunun üçün ilk növbədə möhtəşəm bir əsər yarınmalı və bu işlə peşəkar kinoxadimlər məşğul olmalıdır. Təəssüf ki, son vaxtlar hər hansı prodakşınlar qeyri-peşəkar yanaşma ilə nələrsə çəkib təqdim edirlər. Əgər söhbət Qarabağdan gedirsə, bu məsələyə mütləq dövlət nəzarəti olmalıdır.

Sanballı bir filmin ərsəyə gəlməsi üçün maliyyə məsələsinə gəldikdə isə, ümumiyyətlə, kino hər zaman maliyyə tələb edən bir sahə olub. Lakin yalnız maliyyə kifayət etmir; bununla yanaşı, peşəkar heyət və əsl kino adamlarının iştirakı vacibdir.”

Xalidə GƏRAY, “Yeni Müsavat”

Elektrik avtomobili almaq istəyənlər artır, amma...

Eldəniz Cəfərov: “Elektromobilləri istehsalçı

zəmanəti ilə olan yerlərdən almaq lazımdır, çünki...”

Elektrik avtomobilləri daha ucuz başa gəlsə də, əhali bu maşınları almağa ehtiyat edir. Bəziləri bildirir ki, maşında hər hansı problem yarandıqda, ehtiyat hissələrini tapmaq çətin olur. Azərbaycanda elektromobillərin texniki xidmət mərkəzləri yoxdur. Həm də bir çox ustalar hələ bu texnologiya ilə tanış deyil. Bununla belə, xarici mütəxəssislər deyir ki, elektromobillərin hissələri daha uzunömürlü olduğu üçün tez-tez təmirə ehtiyac qalmır. Mənfə rəfərlərdən biri ayrıca satılan batareyaların ömrünün 8-15 il arasında dəyişməsidir və dəyişdirilməsi baha başa gələ bilər.

Ən əsası elektromobillərin geniş yayılması üçün enerji-doldurma məntəqələrinin sayı kifayət qədər olmalıdır. Azərbaycanda bu məsələdə irəliləyişlər olsa da, bəzi bölgələrdə enerji-doldurma məntəqələri hələ də məhduddur.

Elektromobillərin ilkin qiyməti benzinlə çalışan avtomobillərlə müqayisədə yüksəkdir. Lakin uzunmüddətli perspektivdə bu fərq əməliyyat xərclərinin azlığı ilə kompensasiya edilə bilər. Məsələn, bir çox ölkələrdə elektromobil sahibləri üçün vergi güzəştləri, subsidiyalar və pulsuz enerji-doldurma məntəqələri mövcuddur.

Ekspertlərə görə, elektromobillər elektriklə işlədiyi üçün yanacaq xərcləri daha azdır.

Elektrik enerjisi, benzinlə müqayisədə adətən daha ucuzdur və səmərəlidir. Bəzi ekspertlərə görə, elektromobillərdə daxili yanma mühərriki olmadığı üçün yağ dəyişməsi və ya transmisiya problemləri kimi texniki məsələlərdən narahat olmaq lazım deyil. Elektromobillər karbon emissiyasını azaldır və ekoloji cəhətdən daha təmizdir.

Məlumat üçün bildirək ki, Azərbaycanda elektrik avtomobillərinin populyarlığı son illərdə artmağa başlayıb. İlk elektrik avtomobilləri ölkəyə təxminən 2015-2016-cı illərdə gətirilib. Bu dövrdə dünyada əsasən Nissan Leaf, Tesla Model S və BMW i3 kimi modellər idxal olunurdu.

2019-cu ildən sonra isə elektrik avtomobillərinə maraq

xeily artdı, xüsusən də hökumət tərəfindən ekoloji nəqliyyat vasitələrinin təşviqinə dair müxtəlif proqramlar müzakirə olunmağa başladı. 2022-ci ildən etibarən Azərbaycan hökuməti elektrik avtomobillərinə əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) və aksiz vergisinin ləğvi kimi addımlar ataraq bu sahəni daha da stimullaşdırmağa başladı.

Hazırda ölkəyə fərdi şəxslər və şirkətlər tərəfindən müxtəlif markaların elektrik avtomobilləri idxal olunur.

Nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Eldəniz Cəfərov mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüb. Onun sözlərinə görə, elektromobil almaq iqtisadi cəhətdən daha səmərəlidir:

“Yanacaqda elektrik enerjisinin qiymət fərqi baxanda biz 5-6 dəfədən çox fərq görürük. Məsələ orasındadır ki, elektromobil alması ölkəmizdə yenidir. Bununla bağlı qərarlar da yenidir. Stimullaşdırıcı addımlar da yeni başlayıb. Biz təqribən üç il əvvəl bu proseslərə başlamışıq. Elektromobil almaq istəyən vətəndaş ilk növbədə rəsmi diler mərkəzlərinə yaxınlaşırlar. Elektromobili həm sigortalı, həm zəmanətli alırlar. İstehsalçı zəmanəti ilə olan yerlərdən alırlar. Çalışsınlar ki, bu elektromobillər Avropa standartlarına cavab verən elektromobillər olsun. Problemlər ona görə baş verir ki, vətəndaşlar Çin bazarı üçün istehsal olunmuş elektromobilləri alıb gətirirlər. Onların da burada texniki

qulluq məsələsi müşkülə çevrilir. Həm o avtomobillərin zəmanəti yoxdur. Böyük bir problem yarandıqda heç kim onu öz üzərinə götürmür, təmir etmir, çünki zəmanəti yoxdur. Çin üçün istehsal olunduğuna görə də rəsmi dilerlərdə onların etiket hissələri olmur, ustalar da olmur. Amma rəsmi diler və ya distribyutor burada həmin avtomobili satarsa, o tutaq ki, beş il-on il zəmanət verir. Bu zəmanət müddətində də avtomobilə texniki qulluq göstərilir. Avtomobildə nasazlıq yarandıqda satan şirkətin borcudur ki, o problemi aradan qaldırsın. Sadəcə, bilmək lazımdır ki, elektromobillər yanacaqda işləyən avtomobillərdən müəyyən fərqləri var. Burada qış mövsümündə fərqli ola bilər, yay mövsümündə fərqli ola bilər. Burada elektrik enerjisi sərfiyyatı gedir. Qışda isitmə sistemi işlədikdə burada enerji azalması sürətlənir, yayda da kondisioneri işlədikdə”.

Ekspert digər məqamı da diqqətə çatdırdı: “Bir məqamı da nəzərə almaq lazımdır ki, hələ ki ölkəmizdə hər yerdə elektromobil üçün enerji-doldurma məntəqəsi yoxdur. Bu da bir qədər vətəndaşları çəkindirir. Amma biz ümid edirik ki, bu məntəqələrin sayı getdikcə artır. Azərbaycanda 300-dən artıq enerji-doldurma məntəqəsi quraşdırılıb. Amma bu olduqca az rəqəmdir. Biz təklif edirik ki, enerji-doldurma məntəqələrinin sayının artırılması üçün müəyyən tövsiyə xarakterli qərarlar olsun. Bu tövsiyə ondan ibarətdir ki, fəaliyyət göstərən bütün yanacaqdoldurma məntəqələrində enerji-doldurma avadanlıqları da quraşdırılsın. Belə olan halda enerji-doldurma ilə bağlı problem ya-

şamarıq”.

Bəs ən keyfiyyətli elektromobillər hansılardır? Xarici mediadan əldə etdiyimiz məlumata görə, ən keyfiyyətli elektrik avtomobilləri bir neçə amilə görə qiymətləndirilir, məsələn, batareyanın ömrü, enerji sərfiyyatı, enerji müddəti, texnoloji imkanlar və etibarlılıq. 2024-cü il üçün elektrik avtomobilləri arasında ən keyfiyyətli modellər bunlardır:

Tesla Model S: yüksək qiymətə, amma uzun məsafə (650 km-ə qədər), yüksək sürət, autopilot sistemi, premium salon dizaynı.

Lucid AirY: Ən uzun məsafələrdən biri (800 km-dən çox), lüks interyer, qabaqcıl texnologiyalar. Amma yeni brend olduğu üçün xidmət mərkəzlərinin azlığı.

Porsche Taycan: idman avtomobili performans, yüksək keyfiyyətli materiallar, dəqiq idarəetmə.

Daha qısa məsafə (400-450 km) qət etməsi isə çatışmayan cəhətdir.

BMW iX: geniş interyer, yüksək texnologiya, premium sinifdə rahatlığı təmin edir. Amma bu da bahalı modellər arasında yer alır.

Hyundai Ioniq 6 və Kia EV6: müasir dizayn, münasib qiymət, texnoloji üstünlüklər, yaxşı məsafə (450-500 km). Çatışmazlıqları isə premium modellərlə müqayisədə daha sadə materiallardan hazırlanıb.

Rivian R1T (pikap): yüksək yük daşıma qabiliyyəti, off-road imkanları, innovativ texnologiyalarla hazırlanıb. Daha çox ABŞ bazasında yayılmışdır.

Afaq MİRAYIQ, “Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 213 (8586) 26 noyabr 2024

NOYABR

Bu dərmanların istifadəsi ölümə səbəb olur - xəbərdarlıq

Ağrıkəsicilərin, xüsusən də qeyri-steroid iltihab əleyhinə preparatların (NSAİİ) müntəzəm istifadəsi mədə zədələnməsinə səbəb ola bilər. Bu dərmanlar mədənin qoruyucu selikli qatını zəiflədə və ya turşu istehsalını artıraraq aşağıdakı problemlərə yol açabilir:

Mədə xorası: Mədə və ya onikibarmaq bağırsaqlarında yaralar əmələ gələ bilər.

Qastrit: Mədə iltihabı baş verə bilər.

Qanaxma və ya perforasiya: Daha ciddi hallarda mədə divarında qanaxma və ya deşik yaranması riski artır.

Bu təsirlərin qarşısını almaq üçün:

Ağrıkəsiciləri yalnız həkim məsləhəti ilə qəbul edin.

Dərmanları qida ilə birlikdə və ya mədəni qoruyucu dərmanlarla (məsələn, proton pompa inhibitorları) birlikdə qəbul etmək olar.

Mümkün qədər qısa müddət ərzində və minimum dozada istifadə edin.

Alkoqoldan çəkinin, çünki bu, mədə zədələnməsini daha da ağırlaşdıra bilər.

Əgər ağrıkəsicillər qəbul etdikdən sonra qanın ağrısı, qanlı qusma və ya qara nəcis kimi simptomlarla qarşılaşsanız, dərhal həkimə müraciət edin.

Taylandda minlərlə meymuna bayram süfrəsi açılıb

Taylandın Lopburi şəhərinin sakinləri burada yaşayan uzunquyruqlu makakalar üçün bol meyvə və şirniyyatdan ibarət bayram süfrələri açılar. Şəhərin tarixi hissəsində minlərlə meymun məskunlaşıb. Meymun ziyafətinin tarixi ən azı XIII əsrə gedib çatır. Son 25 ildir ki, hər il noyabr ayının son bazar günü Lopburidə keçirilən festivalın təşkilatçıları masaların üzərinə boşqablarda meyvə, tərəvəz və qənnadı məmulatları düzürlər. Meymunlar əvvəlcə şirniyyatları götürüb masadan qaçır, lakin öyrəşdikdən sonra bütün

İtlər barədə maraqlı fakt açıqlandı

İtlər güzgülə öz əksini görsələr də, heç vaxt özlərini tanımırlar. Bu barədə "RIA Novosti"yə Rusiya Kinoloji Federasiyasının prezidenti Vladimir Qolubev bildirib. Mütəxəssis qeyd edib ki, it güzgülə öz əksini görəndə onunla maraqlanmağa, güzgülünün ətrafında dövrə vurmağa, hümməyə, hərəkət edən obyekti izləməyə və hücum pozaları almağa başlaya bilər. Lakin heyvan qoxunu hiss etmədikdə, güzgülədəki təsvirə olan marağını tez itirir. Belə ki, itlər gördüklərini qoxu əsasında anlayırlar. Kinoloq əlavə edib ki, güzgülə yalnız oranqutanlar, şimpanzelər, qorillalar, delfinlər, fillər, qatil balinalar və sağsağanlar özlərini tanıya bilirlər.

pəncələri ilə yeməyin üstünə atılırlar. Primatlar təkcə Lopburinin sakinləri deyil, onlar bütün vilayətin simvoludur. Bu, hind mifologiyası və "Ramayana" dastanı ilə bağlıdır.

Bədənin qışdan əvvəl hansı vitaminlərə ehtiyacı var?

Payızda bir çox insan orqanizmdə vitamin çatışmazlığını doldurmalıdır. Bu mövsümdə insana əsas lazım olan D və C vitaminləridir. Bu barədə Gazeta.ru məlumat yayıb. Məlumdur, sümüklər təkcə kalsiumla deyil, həm də K vitaminləri ilə möhkəmlənir. Onlar osteokalsin sintezində iştirak edirlər. Bu, sümük mineralizasiyasından məsul olan zülaldır. Belə ki, ispanaq, kələm, qulaqçar, cəfəri, lobya, noxud və yerkökü yemək məsləhətdir. Həmçinin qarğıla, qarğıdalı, raps və zeytun yağları qida rasionunda mühüm yer tutmalıdır. Bundan başqa, qida rasionuna dana qaraciyəri, avokado, mal əti və süd məhsulları daxil etmək məsləhətdir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yeməkdən qabaq dişlərinizi fırçalasanız daha az yemək yeyəcəksiniz.
- * Hiçqırığınız tutduğu zaman 10 saniyə nəfəs almayın və 3 dəfə udqunun. Hiçqırığınız keçəcək.
- * Əgər soyuq duş altında 3 dəqiqə dayansanız, 40 kalori yandıracaqsınız.
- * Qədəhdəki şərabın keyfiyyətini öyrənmək istəyirsinizsə, qədəhi asta çalxalayın. Qədəhin içindəki çöküntü nə qədər qatıdırsa, şərab bir o qədər keyfiyyətlidir.
- * Yumurtanı qaynadarkən onun çatlamasını istəmirsinizsə, qaba yamış kibrit qoyun.
- * Tərə qarşı dezodorantları səhər yox, gecə vurun. Bu, daha uzun müddətə qoxununuz qarşısını alacaq.
- * Ütünün suyunun içinə bir az ətir vursanız, paltarlarınızdan gözəl qoxu gələcək.
- * Külqabının pis iylənməməsi üçün onu su ilə yox, zeytun yağı ilə isladın.
- * Pişiklərin divan və ya kreslonuza otumasını istəmirsinizsə, həmin yerə naftalin qoyun. Pişiklər onu heç sevməzlər.
- * Saçlarınızı boyadarkən üzünüzdə dəyən boyanı südə batırılmış pambıqla silin.
- * Yata bilmirsinizsə, albalı suyu için.
- * Zibil qutunuzun içinə soda və ya qabartma tozu töksəniz pis qoxunun qarşısını ala biləcəksiniz.
- * Yumurtanı qaynatdıqdan sonra qalan suyu dibçəyə tökün. Bitkilərə çox xeyirlidir.
- * Dırnaq boyasından qalan sarılığı götürmək üçün dırnağa sirkə sürtün. Rəngini açacaq.
- * Mədənin bulanırsa bir stəkan qəhvə için.

Piylənmə 13 növ xərcəng riskini artırır - siyahı

Əvvəllər piylənmə və artıq çəki ilə əlaqələndirilən 5 tip xərcəng siyahısına daha bir neçəsi əlavə edilib. ÜST-nin Beynəlxalq Xərcəng Araşdırması Agentliyinin siyahısı dərc edilib. 2002-ci ildə bu qrupun apardığı tədqiqat artıq çəkini 5 tip xərcəng - bağırsaqlıq, mədə, süd vəzi, uşaqlıq və böyrək şişlərinə səbəb ola bilməsini sübut etmişdi. Bu dəfə 1000 tədqiqatı araşdıran qrup siyahıya bir neçə tipi də əlavə edib. Bunlar: qaraciyər, öd kisəsi, mədəaltı vəz, yumurtalıq, qalxanvari vəz, qan xərcəngi, meninqioma, mielomadır. Belə ki, 30 indeksdən yuxarı kökəldikdə mədə, qaraciyər, böyrək xərcəngi riski 70% artır. Qadınlarda piylənmə süd vəzi, yumurtalıq xərcəngi riskini 30% artırır.

Alimlər bunun səbəbini artıq piy toxuması zamanı bədəndə normadan artıq estrogen, testosteron və insulin hormonlarının ifrazında görür.

Tənhalıq ciddi fəsadlara yol açır

Nyu-Yorkun Kolumbiya Universitetinin amerikalı alimləri müəyyən ediblər ki, tənhalıq insanların sinir fəaliyyətinə təsir edir və kimisə və ya nəyisə məşhur olma təsvir edərkən onların nitqində özünü göstərir. Tədqiqat "Communications Psychology" (CommsPsy) elmi jurnalında dərc olunub. Tənhalıq, faktiki sosial təmasdan asılı olmayaraq, subyektiv sosial təcrid hissi və ya mənalı əlaqələrin olmamasıdır. Bu, həyat dəyişiklikləri, eləcə də sosial rədd və ya dəstəkləyici əlaqələrin olmaması səbəbindən yaranı bilər.

Xroniki təklik depressiya və narahatlıq kimi psixi sağlamlıq problemləri, eləcə də zəifləmiş toxunulmazlıq, ürək-damar xəstəlikləri və ölüm riskinin artması kimi fiziki sağlamlıq problemləri ilə əlaqələndirilir. Yeni işin müəllifləri fərziyyə irəli sürüblər ki, tənha insanlar öz sosial mühitlərində ümumi qəbul edilənlərdən kənara çıxan müasir mədəniyyətin zəhni təmsillərini formalaşdırırlar. Başqa sözlə, onlar qutunun xaricində düşünürlər. Bu səbəbdən, tənha insanlar öz fikirlərinin başqaları tərəfindən paylaşılmadığını hiss edirlər ki, bu da tənhalığın müəyyənədiçi xüsusiyyətidir.

Tədqiqatlar göstərib ki, sosial cəhətdən əlaqəli insanlar (məsələn, dostlar və ya romantik tərəfdaşlar) məşhur mədəni mediaya oxşar sinir reaksiyalarına malikdirlər.

Buna əsaslanaraq, elm adamları tənha insanların öz qruplarında əksəriyyətdən fərqli olan məşhur mövzulara (məşhurlar kimi) sinir reaksiyaları olacağını fərz ediblər. Bundan əlavə, onların bu mövzular haqqında danışdığı tərz də qeyri-adi olur.

Mütəxəssislər maqnit rezonans tomoqrafiyasından istifadə edərək bir sıra eksperimentlər aparıblar və bu eksperiment zamanı bir qrup könüllü bəzi məşhurlarla bağlı sualları cavablandırıb. İştirakçılar arasında həm tənha insanlar, həm də özünü tənha saymayanlar olub.

Test nəticələri tənha iştirakçıların məşhurların sinir təmsilləri ilə qrupun qalan nümayəndələri ilə ziddiyyət təşkil etdiyini göstərib. Bu, eksperiment iştirakçıların təqdim etdiyi mətn təsvirlərində öz əksini tapıb.

Məşhurların reytingi tapşırığı zamanı iştirakçıların beyin reaksiyalarının qoşalaşmış müqayisələri sosial biliklərin kodlaşdırılması və axtarışında iştirak edən beyin bölgəsi olan medial prefrontal korteksə yönəldilib.

Tədqiqatçılar tənha insanların bu sahədəki beyin reaksiyalarının özünü daha az tənha hiss edən insanlarla müqayisədə digər iştirakçıların beyin reaksiyalarına daha az bənzədiyini müəyyən ediblər. Bu, yəqin ki, subay insanların məşhurlar və digər ümumi şeylər haqqında daha qeyri-adi şəkildə düşündüyünü göstərir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500